

**CEL STRATEGICZNY III
WZROST INTEGRACJI SPOŁECZNEJ, POPRAWA ZDROWOTNOŚCI
I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO MIESZKAŃCÓW**

**Cel szczegółowy 10
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego**

**Cel operacyjny 10.1.
Budowa kapitału społecznego na rzecz rozwoju społeczeństwa obywatelskiego**

Działanie 10.1.1.
Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców powiatu

Działanie 10.1.2.
Wsparcie aktywności wolontariatu

Działanie 10.1.3.
Wsparcie edukacji obywatelskiej mieszkańców powiatu

Działanie 10.1.1.

Wsparcie aktywności społecznej mieszkańców powiatu

1. Cel i zakres działania

Celem działania było wspieranie aktywności społecznej mieszkańców, głównie tych którzy na co dzień aktywnie angażują się w pracę w organizacjach pozarządowych.

W ramach działania przewidziano prowadzenie ścisłej współpracy z organizacjami pozarządowymi zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Rocznym Programem Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, uchwałą Nr 641/2011 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dnia 23 września 2011 r. w sprawie określenia procedur zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom określonym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W Rocznym Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi określono następujące obszary współpracy: edukacja, kultura i sztuka, kultura fizyczna i turystyka, rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałanie bezrobociu, ochrona i promocja zdrowia, pomoc społeczna, zadania z zakresu osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie patologiom społecznym oraz promocja i organizacja wolontariatu, promocja i integracja społeczna, ekologia, porządek i bezpieczeństwo publiczne.

Jak zapisano w Strategii, Powiat Poznański założył współpracę z organizacjami pozarządowymi m.in. poprzez finansowanie lub współfinansowanie wybranych zadań celem wsparcia form samoorganizacji społecznej. Priorytetem współpracy z organizacjami pozarządowymi jest pobudzenie aktywności społecznej osób dorosłych, a także ludzi młodych, w tym szczególnie uczniów szkół ponadgimnazjalnych.

Założono, że Powiat Poznański zaangażuje się jako partner w przedsięwzięcia inicjowane przez organizacje pozarządowe, głównie w obszarze rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Samorząd powiatowy zadeklarował aktywizowanie organizacji pozarządowych do tego typu działalności. Założono zwiększenie udziału obywateli w procesie współdecydowania o sprawach lokalnej społeczności poprzez wypracowanie trwałych mechanizmów współpracy pomiędzy samorządem i organizacjami pozarządowymi skutkującym lepszym zaspokojeniem potrzeb mieszkańców powiatu.

Jak zapisano w Strategii, Powiat Poznański założył współpracę z organizacjami pozarządowymi m.in. poprzez finansowanie lub współfinansowanie wybranych zadań publicznych, które są adresowane do mieszkańców Powiatu.

2. Realizatorzy działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Wydział Bezpieczeństwa, Zarządzania Kryzysowego i Spraw Obywatelskich Starostwa Powiatowego,
- Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego,
- Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego,
- Wydział Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego,
- Powiatowy Urząd Pracy w Poznaniu,

Partnerzy: Organizacje pozarządowe realizujące zadania publiczne w określonym obszarze współpracy.

3. Realizacja działania

Podstawą realizacji działania są przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz coroczne uchwalenie Roczno Programu Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi, którego przyjęcie przez Radę Powiatu poprzedzone jest konsultacjami społecznymi (uchwała Nr 641/2011 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dnia 23 września 2011 roku w sprawie określenia procedur zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom określonym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, każdorazowo ogłaszane konkursy ofert na powierzenie bądź wsparcie realizacji zadań publicznych oraz sprawozdawczość z realizacji zadań). Etapy realizacji działania w formie powierzania lub wspierania zadań publicznych organizacjom pozarządowym planowane są corocznie, a środki na ich realizację wydzielane są z budżetu powiatu.

W latach 2006-2011 corocznie opracowywano Roczne Programy Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi. Tryb realizacji działania na rok 2011 określony został w Rocznym Programie Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi, przyjętym Uchwałą Nr XLVII/391/III/2010 z dnia 4 listopada 2010 r. Celem głównym Roczno Programu Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi jest zaspokajanie potrzeb społecznych mieszkańców powiatu poznańskiego oraz wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego poprzez budowanie i umacnianie partnerstwa pomiędzy powiatem poznańskim a organizacjami.

Obszarami współpracy, wyznaczonymi w ww. Rocznym Programie Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi są: edukacja, kultura i sztuka, kultura fizyczna i turystyka, pomoc społeczna, rozwój przedsiębiorczości oraz przeciwdziałania bezrobociu, ochrona zdrowia, ekologia, osoby niepełnosprawne, porządek i bezpieczeństwo publiczne oraz przeciwdziałanie patologiom społecznym, promocja i organizacja wolontariatu.

W każdym obszarze wsparcia zleca corocznie zadania publiczne organizacjom pozarządowym w trybie konkursowym (tzw. otwarte konkursy na wspieranie lub powierzanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym). Corocznie sporządzane są sprawozdania z realizacji Roczno Programu Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, które publikowane są na oficjalnej stronie Powiatu Poznańskiego.

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet powiatu,
- Środki własne organizacji pozarządowych (w przypadku działań wspieranych).

W 2006 r. środki z budżetu powiatu na realizację działania wyniosły 803.545,31zł, natomiast w 2011 r. była to kwota 1.268.141,10 zł.

Tab. 1. Wysokość nakładów na realizację zadań publicznych w ramach działania (w zł) w latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011
Nakłady	803 545,31	1 499 046,20	1 351 690,70	1 342 000,80	1 214 465,20	1 268 141,10	7 478 889,30

Źródło: Wydział Promocji, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

- Brak danych dotyczących wysokości nakładów w obszarze edukacja (2006-2008)

Tab. 2. Wysokość przyznanych dotacji w poszczególnych obszarach współpracy w latach 2006-2011 (w zł)

Obszar współpracy	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kultura i sztuka	205 000,00	386 449,57	324 700,00	308 100,00	295 500,00	151 200,00
Kultura fizyczna	200 000,00	220 000,00	280 000,00	293 000,00	260 700,00	212 900,00
Turystyka	40 000,00	72 000,00	81 400,00	72 500,00	67 500,00	67 300,00
Edukacja	-	-	-	100 000,00	45 000,00	35 000,00
Ochrona i promocja zdrowia	-	13 214,86	12 830	49 704,27	49 340,39	49 940,00
Pomoc społeczna	358 545,31	807 381,77	652 760,73	618 696,55	638 424,85	492 395,14
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	-	-	-	-	10 000	10 000

Zródło: Wydział Promocji, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej
- brak danych

5. Efekty/ produkty realizacji działania

Działanie wpłynęło na zacieśnienie współpracy pomiędzy Powiatem Poznańskim a organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz mieszkańców powiatu. Pobudziło do aktywności dzieci, młodzież, dorosłych oraz ludzi starszych. Zwiększono udział mieszkańców powiatu w procesie decydowania o sprawach lokalnej społeczności. W omawianym okresie wypracowane zostały trwałe mechanizmy współpracy Powiatu Poznańskiego z organizacjami pozarządowymi.

W latach 2006-2011 organizacjom pozarządowym łącznie zleconych zostało 890 zadań publicznych, na łączną kwotę 7.478.889.30 zł.

Tab.3. Liczba zleconych zadań publicznych przez Powiat Poznański w ramach działania w latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba zadań publicznych	153	168	198	169	122	80

Zródło: Wydział Promocji, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Zlecenie zadań publicznych przez Powiat Poznański następuje w drodze ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie. Corocznie, w poszczególnych obszarach współpracy, ogłaszany jest najczęściej jeden lub dwa otwarte konkursy (Tab. 3).

Tab. 3. Liczba otwartych konkursów ofert na realizację zadań publicznych w latach 2006-2011

Obszar współpracy	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kultura i sztuka	1	1	2	2	2	3
Kultura fizyczna	1	1	1	2	2	2
Turystyka	1	1	1	1	2	2
Edukacja	1	1	1	1	1	1
Ochrona i promocja zdrowia	-	1	1	1	1	1
Pomoc społeczna	1	1	2	1	1	2

Źródło: Wydział Promocji, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej
- brak danych

W 2011 roku najwięcej zadań publicznych zlecono w obszarze współpracy – pomoc społeczna (22 zadania).

Tab. 5. Liczba zleconych zadań publicznych w poszczególnych obszarach współpracy w latach 2006-2011

Obszar współpracy	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kultura i sztuka	55	58	77	52	37	14
Kultura fizyczna	44	56	50	52	28	18
Turystyka	18	25	29	19	12	10
Edukacja	-	-	-	-	-	7
Ochrona i promocja zdrowia	-	3	2	6	7	8
Pomoc społeczna	36	26	40	40	37	22
Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	-	-	-	-	1	1

Źródło: Wydział Promocji, Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej
- brak danych

Na terenie powiatu poznańskiego w omawianych latach aktywnie działało około 200 organizacji pozarządowych, w tym organizacji pożytku publicznego. Szczególnie aktywnie działają one w zakresie kultury i sztuki, kultury fizycznej i turystyki, edukacji, ochrony i promocji zdrowia oraz pomocy społecznej.

W procedurze konkursowej w latach 2008 – 2012 złożono 1632 oferty.

Powiat Poznański po raz pierwszy powierzył realizację zadań publicznych w 2011 roku w następujących obszarach: kultura fizyczna, turystyka oraz ochrona i promocja zdrowia.

W zakresie kultury fizycznej powierzono realizację 1 zadania, a wsparto realizację 17 zadań. W zakresie turystyki powierzono realizację 1 zadania, a wsparto realizację 9 zadań. W zakresie ochrony i promocji zdrowia powierzono realizację 1 zadania, a wsparto realizację 7 zadań.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

• Trafność

Działanie jest zgodne z zapisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 roku oraz przyjmowanym corocznie Rocznym Programem Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi.

Cele działania są jasno określone i zgodne z zapisami ww. Ustawy i Programu, są to między innymi: aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi jako element efektywnego kierowania rozwojem powiatu, wspieranie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i zachęcanie społeczności lokalnej do większej aktywności na rzecz wspólnego dobra.

Nałożona ustawą dobrowolność przy wyborze obszarów współpracy, pozwala na elastyczne wspieranie działalności organizacji pozarządowych, w zależności od aktualnej sytuacji w danych obszarach. Oznacza to, że zmianom ulegać może liczba ogłaszanych konkursów w danych obszarach współpracy, wysokość kwot przeznaczonych na dofinansowanie zadań publicznych a w konsekwencji liczba realizowanych projektów. W ramach działania należy monitorować potrzeby w zakresie wspierania konkretnych zadań publicznych.

• Efektywność

Ocena efektywności w zakresie zlecenia zadań publicznych nie jest łatwym zadaniem. Każda oferta złożona w trybie konkursowym oceniania jest pod względem formalnym i merytorycznym, a dofinansowanie projektu następuje również w oparciu o kryterium finansowe. Szczegóły dotyczące oceny ofert określone zostały uchwałą Nr 641/2011 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dnia 23 września w sprawie określenia procedur zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom określonym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. W rezultacie organizacja pozarządowa otrzymująca dotację na realizację zadania publicznego musi posiadać potencjał kadrowy i doświadczenie w realizacji zadania oraz założyć realne i korzystne dla instytucji zlecającej zadanie koszty realizacji projektu.

- **Skuteczność**

Zamierzone cele zostały osiągnięte. Skuteczność zadań podejmowanych w ramach działania jest wynikiem istniejących uwarunkowań prawnych (ustawa) oraz możliwości elastycznego kształtowania polityki lokalnej poprzez zlecenie zadań publicznych wg procedur podejmowanych na szczeblu lokalnym.

- **Użyteczność**

Możliwość zlecenia zadań publicznych organizacjom sektora pozarządowego skutkuje obustronnymi korzyściami: aktywizuje mieszkańców oraz pracowników organizacji pozarządowych a podmiotowi publicznemu zapewnia realizację zadań publicznych i zaspokojenie potrzeb mieszkańców powiatu. Działanie jest użyteczne dla mieszkańców powiatu, ponieważ zaspokaja ich potrzeby m.in. związane z profilaktyką zdrowotną, edukacją, kulturą i wypoczynkiem.

- **Trwałość**

Angażowanie organizacji pozarządowych w realizację zadań publicznych jest zadaniem przynoszącym znaczne korzyści. Aktywizowanie organizacji pozarządowych wzmacnia kapitał społeczny powiatu i potencjał kreatywny jego mieszkańców. Długofalowe korzyści przejawiają się we wzmacnianiu postaw prospołecznych, większym zaangażowaniu mieszkańców w życie lokalne, zwiększeniu zaufania społecznego, również pomiędzy mieszkańcami a władzami lokalnymi. Realizowanie zadań publicznych skutkuje podnoszeniem kwalifikacji i doświadczenia kadr zajmujących się bezpośrednio realizacją zleconych projektów.

7. Końcowa ocena działania

Działanie ocenione na 5 (bardzo dobra).

Przytoczone informacje nt sytuacji sektora pozarządowego wskazują na aktywną współpracę Powiatu Poznańskiego z organizacjami pozarządowymi. Środki przekazywane na zlecenie zadań są w badanym okresie 2006-2011 każdego roku coraz wyższe. Średnia wartość przyznawanej dotacji co roku również podwyższa się.

Istotnym czynnikiem wpływającym na utrzymanie wysokiej aktywności lokalnych organizacji pozarządowych jest stała współpraca sektora pozarządowego z Wydziałami Starostwa Powiatowego.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się systematyczne monitorowanie sytuacji lokalnej w poszczególnych obszarach współpracy i dostosowywanie wysokości wydatkowanych środków i typów projektów do aktualnych przemian w danej dziedzinie współpracy.

Proponuje się stworzenie lokalnej bazy organizacji pozarządowych: aktywnych, systematycznie pozyskujących dotacje na realizację zadań publicznych oraz mniej zaangażowanych, które z różnych względów nie pozyskują środków na realizację swoich projektów,

Rekomenduje się systematyczne wzmocnienie potencjału słabszych organizacyjnie instytucji poprzez spotkania, informowanie o terminach konkursów, pomoc w napisaniu wniosku.

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Roczny Program Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi,
- Uchwała Nr 641/2011 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dnia 23 września w sprawie określenia procedur zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym oraz podmiotom określonym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Działanie 10.1.2.

Wsparcie aktywności wolontariatu

1. Cel i zakres działania

Celem działania jest rozwój społeczeństwa obywatelskiego oraz upowszechnianie się wolontariatu, który poprzez niesienie pomocy potrzebującym stwarza jednocześnie szansę młodym ludziom na wykorzystanie własnych umiejętności, zdobywanie nowych doświadczeń i rozwijanie zainteresowań.

Jak wskazano w Strategii, wolontariat korzystnie wpływa na kształtowanie świadomości obywatelskiej młodego człowieka dając możliwość zaangażowania się w sprawy społeczne. W powiecie poznańskim wolontariusze pracują w domach dziecka, udzielając korepetycji z przedmiotów szkolnych, aktywnie działają w stowarzyszeniach organizując różnego rodzaju zajęcia – teatralne, muzyczne, plastyczne czy fotograficzne, a także wspierają swoją pomocą Warsztaty Terapii Zajęciowej współpracując z osobami niepełnosprawnymi.

2. Realizator działania

Główny realizator działania nie został określony

Partnerzy:

- Wolontariusze
- Dom Dziecka w Kórniku Bninie
- Ośrodek Wspomagania Rodziny w Kobylnicy
- Dom Pomocy Społecznej w Lisówkach
- Warsztaty Terapii Zajęciowej,
- Szkoły ponadgimnazjalne z terenu powiatu poznańskiego,
- Organizacje pozarządowe.

3. Realizacja działania

Realizacja działania opierała się głównie na organizowaniu bądź włączaniu się w wydarzenia, spotkania i akcje, mające na celu promowanie wolontariatu.

Powiat Poznański aktywnie włącza się we wspieranie idei wolontariatu poprzez udzielanie dotacji na realizację zadań przez organizacje pozarządowe w zakresie promocji wolontariatu oraz uczestnictwo w spotkaniach i wydarzeniach promujących wolontariat. W latach 2006-2011 na terenie powiatu poznańskiego zrealizowano m.in.:

- Wystawę „Wolontariusze w miejscach pamięci narodowej” w Muzeum Martyrologicznym w Żabikowie – Luboniu. Wernisaż wystawy zorganizowany został przez Stowarzyszenie „Jeden Świat” oraz żabikowskie muzeum. Pokazano na nim efekty pracy wolontariuszy, którzy odwiedzili tereny dawnych obozów koncentracyjnych w: Dachau, Buchenwaldzie, Ravensbruck, Zeithain i na Majdanku.
- Akcje Świątecznej Zbiórki Żywności, z udziałem wolontariuszy z Poznania i powiatu poznańskiego, zrealizowane przez Wielkopolski Bank Żywności – akcja pod patronatem Starosty Poznańskiego,
- Obchody „Światowego dnia wolontariusza” na wydziale Nauk Społecznych UAM w Poznaniu, kiermasz świąteczny z udziałem dzieci z OSW w Owińskach.
- W latach 2008-2010 Powiat zlecił organizacjom pozarządowym, w drodze otwartego konkursu ofert ogłoszonego na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznym

i o wolontariacie (w obszarze – pomoc społeczna), realizację zadań w zakresie promocji idei wolontariatu.

4. Źródła i nakłady finansowe

Jak wynika z wywiadu przeprowadzonego wśród pracowników placówek opiekuńczo-wychowawczych i Warsztatów Terapii Zajęciowej, wolontariat ma charakter niskokosztowy (pokrycie przez placówkę kwot ubezpieczenia wolontariusza).

Tab. 1. Liczba zadań realizowanych przez organizacje pozarządowe w zakresie promocji idei wolontariatu w latach 2008-2010 oraz nakłady poniesione przez Powiat Poznański na ich realizację.

Rok	2008	2009	2010
Liczba zrealizowanych zadań	2	3	2
Łączna kwota dotacji (w zł)	11 910	11 500	6 800

Zródło: Wydział Zdrowia Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Łącznie w latach 2008-2010 na realizację 7 zadań w zakresie promocji idei wolontariatu, Powiat wydatkował kwotę 30 210 zł.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

Efekty nie są możliwe do określenia. Trudno wskazać dokładnie jaka liczba wolontariuszy pracuje w instytucjach Powiatu Poznańskiego. Przeprowadzony wywiad w placówkach prowadzonych przez Powiat Poznański (dom pomocy społecznej, domy dziecka, Warsztaty Terapii Zajęciowej) nie pozwolił na zebranie dokładnych informacji. Placówki te prowadzą działalność w ściśle określonym przepisami zakresie, wolontariat jako działalność dodatkowa – nie stanowi obowiązkowych zadań tych placówek, dlatego często nie jest realizowany.

Przykładowo, w Domu Pomocy Społecznej w Lisówkach, w latach 2006-2011 pracowało zaledwie 3 wolontariuszy, przepracowując w tym okresie 120 dni.

Jak wynika z przeprowadzonego wywiadu, wolontariusze pracują również w Ośrodku Wspomagania Rodziny w Kobylnicy. Celem ich pracy jest pełnienie funkcji rodziny zaprzyjaźnionej w działalności wychowawczej, prowadzenie zajęć dla dzieci i młodzieży w ramach organizacji czasu wolnego, pomoc w nauce, rozwijanie zainteresowań, okazjonalna pomoc z okazji Świąt i wakacji.

W latach 2006-2011 w Ośrodku Wspomagania Rodziny w Kobylnicy pracowało łącznie 28 osób (w 2006 r. -13 osób, w 2007 r. -7 osób, w 2008 r. -2 osoby, w 2009 r. -2 osoby, w 2010 r. – 2 osoby, w 2011 r.- 2 osoby). Jeden wolontariusz pracował średnio w Placówce przez okres trzech miesięcy, jeden raz w miesiącu przez 1-2 godziny. Wolontariusze wykonywali zajęcia polegające na świadczeniu pracy pod nadzorem wychowawcy. Głównymi korzyściami dla Placówki z tytułu pełnienia wolontariatu było: wspieranie działań Placówki przez rodziny zaprzyjaźnione, stworzenie dzieciom możliwości przebywania w prawidłowo funkcjonujących rodzinach oraz nawiązania bliskiego kontaktu emocjonalnego. Ważną korzyścią dla Placówki była także pomoc w przezwyciężeniu trudności szkolnych, oraz przy osiągnięciu sukcesów.

Podczas przeprowadzonego wywiadu, Dyrektor Ośrodka Wspomagania Rodziny w Kobylnicy – Pan Bogusław Balczyński, przedstawił stanowisko, że w zakresie wolontariatu potrzebna jest pomoc długoterminowa, natomiast krótsza praca wolontariuszy w tym zakresie nie wpływa znacząco na efekty i korzyści dla wychowanków placówki. Mała liczba wolontariuszy nie pozwala na oparcie pracy o tą formę pomocy. Znacząco jednak wspomagają placówkę akcje dotyczące organizacji świąt. Znaczną korzyścią z pracy wolontariuszy jest to, że Placówka nie ponosi kosztów związanych z ich przyjęciem.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

- **Trafność**

Sfera zadań publicznych (art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie) obejmuje m. in. działania w zakresie promocji i organizacji wolontariatu. Działanie powinno być skierowane do mieszkańców powiatu i aktywnie działających organizacji pozarządowych.

- **Efektywność**

Nie został wprowadzony system oceny efektywności realizacji działania. Nie określono mierników realizacji działania, stąd nie jest możliwe określenie efektywności działania.

- **Skuteczność**

Nie jest możliwa do oceny.

- **Użyteczność**

Działanie jest użyteczne dla mieszkańców Powiatu Poznańskiego i osób angażujących się w pracę w organizacjach pozarządowych. Szczególnie pożądane byłoby włączenie w wolontariat osób młodych w celu kształtowania właściwych postaw społecznych młodego pokolenia.

- **Trwałość**

Działanie jest trwałe. Mobilizuje społeczeństwo do większej aktywności na rzecz innych, postawy prospołeczne są przekazywane „z pokolenia na pokolenie”.

7. Końcowa ocena działania

Działanie ocenione na 3,5 (dostateczna plus).

Realizacja działania jest niepełna. W działaniach Starosty Poznańskiego widoczne jest wspieranie idei wolontariatu poprzez udział i patronowanie wydarzeniom i akcjom promującym wolontariat. Powiat Poznański zleca również zadania publiczne w zakresie promowania wolontariatu, jednak nakłady na ten cel są raczej niewielkie.

Niestety działanie nie zostało przypisane w Strategii żadnemu Wydziałowi Starostwa Powiatowego, który odpowiadałby za kompleksową realizację zadania. Brak wsparcia instytucjonalnego Starostwa Powiatowego w zakresie promowania korzyści płynących z wolontariatu wśród dyrektorów domów dziecka, domu pomocy społecznej, Warsztatów Terapii Zajęciowej, może poważnie wpływać na zaniechanie przyjmowania wolontariuszy w tych placówkach. Brak instytucji lidera może być poważną barierą w dalszym rozwoju wolontariatu w powiecie poznańskim.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się przeprowadzenie w zespołach roboczych poszczególnych Wydziałów Starostwa Powiatowego, weryfikacji celowości zapisu działania w Strategii oraz obiektywnej możliwości jego realizacji.

W przypadku decyzji o utrzymaniu działania należałoby określić podmiot odpowiedzialny za realizację zadania, wsparcie instytucjonalne (partnera), źródła finansowania oraz rodzaj realizowanych w ramach działania projektów.

Rekomenduje się przeprowadzenie dyskusji na temat możliwości stworzenia w powiecie poznańskim – Aglomeracyjnego Centrum Wolontariatu. Stowarzyszenia, takie działają na poziomie powiatowym np. w Pleszewie i Ostrowie Wielkopolskim. Regionalne Centrum Wolontariatu w Poznaniu zawiesiło swoją działalność w 2008 r. Wolontariusze pomagali w pracy ośrodków terapii zajęciowej dla osób niepełnosprawnych, w świetlicy socjoterapeutycznej dla dzieci, w ośrodkach dla bezdomnych. Środki na prowadzenie działalności mogłyby być przekazywane w ramach realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.

Celowe byłoby prowadzenie Centrum Wolontariatu wspólnie z Miastem Poznań. W lipcu 2012 roku Miasto Poznań ogłosiło otwarty konkurs dla organizacji pozarządowych na zagospodarowanie pomieszczeń przy ul. Bukowskiej 27/29 w Poznaniu z przeznaczeniem na prowadzenie Poznańskiego Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu. Wskazane byłoby zatem integrowanie działalności wolontariackiej w aspekcie aglomeracyjnym, na wzór działań Powiatowego Urzędu Pracy w Poznaniu. Może to być jednak utrudnione z uwagi na brak współpracy w tym zakresie pomiędzy Miastem Poznaniem a Powiatem Poznańskim.

9. Źródła informacji

- Wywiad z dyrektorami domów dziecka, domu pomocy społecznej i Warsztatów Terapii Zajęciowej,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Działanie 10.1.3.

Wsparcie edukacji obywatelskiej mieszkańców powiatu

1. Cel i zakres działania

Wg Strategii, głównym celem działań edukacyjnych jest dążenie do kształtowania myślenia i postaw obywatelskich u młodych ludzi, którzy w przyszłości będą aktywnie uczestniczyć w życiu społeczności lokalnej. Wg zapisów Strategii, ważnym potencjałem, który powinien być rozwinięty i w większym stopniu wykorzystany na rzecz rozwoju Powiatu Poznańskiego jest edukacja obywatelska jego mieszkańców.

Cel ten ma być realizowany poprzez:

- Kształtowanie umiejętności i postaw obywatelskich mieszkańców oraz wiedzy na temat demokracji, państwa i społeczeństwa obywatelskiego,
- Wzmocnienie świadomości i aktywności lokalnej,
- Wzmocnienie partnerstwa administracji z mieszkańcami,
- Wzbogacenie edukacji szkolnej o wiedzę z zakresu środowiska lokalnego i życia publicznego,
- Promowanie takich wartości demokratycznych jak wolność, pluralizm, tolerancja, edukacja w dziedzinie praw człowieka, zapobieganie dyskryminacji, poszanowanie prawa.

2. Realizator działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego.

Partnerzy: organizacje pozarządowe, instytucje kultury, szkoły, mieszkańcy.

3. Realizacja działania

Działanie realizowane jest głównie poprzez organizacje pozarządowe w ramach zlecania zadań publicznych. W latach 2006-2012 w ramach realizacji zadania podjęto m. in. następujące inicjatywy:

2006:

- „Stąd nasz ród” - warsztaty etnologiczne dla gimnazjalistów,
- Konkurs historyczny wiedzy na temat 15 pułku Ułanów Poznańskich,
- Meeting „Barierom Stop ” oraz VIII Rajd Integracyjny „Pożegnanie lata” na terenie Domu Pomocy Społecznej w Lisówkach, wydarzenie wzmacniające tożsamość lokalną i integrację mieszkańców.

2007:

- Konkurs plastyczny „Powiat bez barier” – adresowany do uczniów szkół podstawowych na temat tolerancji dla osób niepełnosprawnych,

2008:

- „Wielkopoleanie swój język mają” - projekt o charakterze międzygminnym, zrealizowany w ośrodkach i domach kultury w Stęszewie, Mosinie, Komornikach i Luboniu. Celem projektu była popularyzacja gwary wśród dzieci i młodzieży, integracja międzypokoleniowa oraz wzbudzenie zainteresowania kulturą lokalną,
- Zorganizowanie obchodów 90-rocznicy wybuchu Powstania Wielkopolskiego oraz opracowanie i wydanie książki pt.: „Powstańcy wielkopolscy”,

2009

- konkurs na antenie radia Planeta FM Poznań, „Co Wy wiecie o Powiecie?”

2010:

- organizacja konkursu piosenki patriotycznej i żołnierskiej,
- X Powiatowy konkurs recytatorski „Wpisani w historię”,
- Wydanie książki „Udział mieszkańców Ziemi Komornickiej w Powstaniu wielkopolskim,

2011:

- „Poznaj swojego sąsiada” – wystawa o życiu Romów w II LO w Swarzędzu, przedstawiająca historię i tradycję Romów, ucząca tolerancji wobec innych,
- „Aktywność usprawnia czyli Igrzyska Sprawnych Inaczej” – skierowane na integrację osób niepełnosprawnych oraz tolerancję osób niepełnosprawnych,

2012:

- Akcja „Idź, aby dojrzeć” – wspólny marsz osób widzących, niewidomych i niedowidzących – wydarzenie promocyjno – informacyjne: przemarsz Traktem Królewsko-Cesarskim w Poznaniu z zasłoniętymi oczyma – osobom widzącym miało to dać wyobrażenie, z jakimi trudnościami boryka się na co dzień osoba niewidoma,
- Targi Aktywni 50+ - cykl spotkań, targów i wydarzeń związanych z osobami starszymi, w tym możliwość zwiedzenia w trakcie targów Domu Pomocy Społecznej w Lisówkach, uwrażliwianie na los osób starszych.

Ponadto, w latach 2006-2011 Starosta Poznański objął patronat nad następującymi wydarzeniami o tematyce historycznej, promującej region i integrację społeczną:

2006:

- Konkurs szkolny: „Na powiatowym szlaku”,
- Konkurs Młodzi Polacy dla Polski,
- Patronat nad zbiorową akcją poboru krwi,
- Festyn integracyjny Dzieci-Dzieciom,
- Święto XV Pułki Ułanów – dni Ułana 2009,
- Udział w Komitecie Honorowym obchodów 100-lecia skomponowania „Roty”
- Obchody 150-rocznicy śmierci Tytusa hr. Działyńskiego,
- 30-lecie wprowadzenie stanu wojennego.

4. Źródła i nakłady finansowe

Działania realizowane są głównie w ramach zlecenia zadań publicznych organizacjom pozarządowym w obszarach współpracy: edukacja, kultura i sztuka oraz turystyka.

W latach 2006-2011 tylko w ww. obszarach współpracy w budżetu powiatu wydatkowano kwotę ok. 2 251 649 (brak danych: edukacja 2006-2008).

Tab. 1. Wysokość przyznanych dotacji w obszarach Kultura i sztuka, turystyka, edukacja w latach 2006-2011(w zł)

Obszar współpracy	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Kultura i sztuka	205 000,00	386 449,57	324 700,00	308 100,00	295 500,00	151 200,00
Turystyka	40 000,00 zł	72 000,00 zł	81 400,00 zł	72 500,00 zł	67 500,00 zł	67 300,00 zł
Edukacja	-	-	-	100 000,00	45 000,00	35 000,00 zł

- brak danych

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, lipiec 2012

5. Efekty/ produkty realizacji działania

- Spotkania, wystawy, prelekcje organizowane na obszarze powiatu poznańskiego.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

• Trafność

Zgodnie z art. 1 ustawy o samorządzie powiatowym, mieszkańcy powiatu tworzą z mocy prawa lokalną wspólnotę samorządową. Cechy, które łączą mieszkańców powiatu to wspólna historia i tradycja, poczucie więzi i identyfikacja z regionem Wielkopolski. Działanie strategiczne związane jest pośrednio z zadaniami publicznymi wykonywanymi przez powiat, którymi są m. in. edukacja publiczna i promocja powiatu.

• Efektywność

Działania przyczyniają się do podnoszenia tożsamości lokalnej wśród mieszkańców, poszerzają wiedzę z zakresu historii państwa, uczą postaw patriotycznych i tolerancji wobec osób innych narodowości. Działania Powiatu Poznańskiego są też ukierunkowane na integrację osób niepełnosprawnych, co przyczynia się do uwrażliwienia społeczeństwa na potrzeby osób niepełnosprawnych.

• Skuteczność

Działanie jest skuteczne, dociera do szerokiej grupy odbiorców.

Użyteczność

Prowadzenie edukacji obywatelskiej w formie spotkań, wydarzeń, prelekcji jest korzystne dla mieszkańców powiatu poznańskiego. Poszerza wiedzę na temat historii regionu, wzmacnia świadomość i aktywność lokalną.

• Trwałość

Efekty działania w czasie są długotrwałe. Historia lokalnej społeczności, poczucie tożsamości, postawy społeczne są przekazywane „z pokolenia na pokolenie”.

7. Końcowa ocena działania

Działanie ocenione na 5 (bardzo dobrze).

Jak wynika z informacji zawartych w rozstrzygnięciach konkursów ofert na wsparcie realizacji zadań Powiatu Poznańskiego w poszczególnych obszarach współpracy, które publikowane są jako załączniki do uchwał, liczba podejmowanych corocznie akcji, spotkań, wydarzeń w powiecie poznańskim jest bardzo duża (dotyczących realizacji ww. działania jest kilkanaście rocznie). Świadczy to o aktywności instytucji i organizacji pozarządowych, ale również dużym zapotrzebowaniu społecznym na takie wydarzenia. Powiat Poznański wspiera edukację społeczną mieszkańców, poprzez dotacje finansowe dla organizacji pozarządowych, realizujących projekty w poszczególnych obszarach współpracy.

8. Rekomendacje

W związku z uzasadnieniem zawartym w „Końcowej ocenie działania”, należy uznać, że działanie jest potrzebne, wobec tego powinno być bezwzględnie utrzymane i realizowane w dalszych latach jako jedno z działań strategicznych.

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Rozstrzygnięcia konkursów ofert na wsparcie realizacji zadań Powiatu Poznańskiego w poszczególnych obszarach współpracy.

**CEL STRATEGICZNY IV
ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA
WALORÓW PRZYRODNICZYCH I POTENCJAŁU
KULTUROWEGO**

**Cel szczegółowy 11
Rozwój potencjału turystycznego powiatu**

**Cel operacyjny 11.1.
Wzmocnienie promocji turystycznej powiatu**

Działanie 11.1.1.

Opracowanie i wdrożenie kompleksowego produktu turystycznego powiatu

Działanie 11.1.2.

Rozpowszechnianie informacji o pełnej ofercie turystycznej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej

Działanie 11.1.3.

Rozwijanie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz turystyki na terenie aglomeracji poznańskiej

**Cel operacyjny 11.2.
Poprawa atrakcyjności turystycznej powiatu**

Działania 11.2.1.

Wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej

Działanie 11.1.1.

Opracowanie i wdrożenie kompleksowego produktu turystycznego powiatu

1. Cel i zakres działania

Celem działania jest opracowanie i systematyczne wdrażanie kompleksowych produktów turystycznych powiatu poznańskiego.

Wg Strategii, markowy produkt turystyczny regionu to kompleksowa i spójna oferta atrakcji i usług oferowanych na jego obszarze, służąca zaspokojeniu różnorodnych potrzeb segmentów docelowych. Opracowanie produktu turystycznego będzie się odbywać na bazie strategicznych zasobów pod kątem trendów w turystyce.

Powiat Poznański opracował własne produkty turystyczne. Wykreowane produkty turystyczne mogą zostać włączone w opracowywanie zintegrowanego produktu turystycznego zarówno kwalifikowanej, jak i biznesowej zgodnie z zapisami działań Strategii Aglomeracji Poznańskiej 4.3.3. i 4.3.4. Jak wskazano w Strategii, Powiat Poznański zaangażował się w te działania. Powiat Poznański zorganizował warsztaty strategiczne z udziałem podmiotów z powiatu odpowiedzialnych za promocję. W celu promocji produktów turystycznych zostały opracowane wizualizacje oraz programy promocji produktów turystycznych.

2. Realizator działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego

Partnerzy:

- Instytucje kultury
- Gminy Powiatu Poznańskiego
- Organizacje turystyczne z terenu Powiatu Poznańskiego
- Lokalni przedsiębiorcy
- Organizacje pozarządowe

3. Realizacja działania

Powiat Poznański aktywnie promuje walory środowiska przyrodniczego i kulturowego, poprzez wytyczanie i oznaczanie szlaków pieszych, rowerowych i wodnych oraz opracowywanie baz obiektów turystycznych w powiecie, które opublikowane są na oficjalnej stronie Powiatu Poznańskiego (www.powiat.poznan.pl/turystyka).

Od 2003 roku w Poznaniu działa Stowarzyszenie Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna, którego członkiem jest Powiat Poznański. Stowarzyszenie aktywnie działa na lokalnym rynku turystycznym, prowadząc kompleksowe projekty i działania w zakresie promocji turystycznej aglomeracji poznańskiej w Polsce i za granicą.

W 2009 roku opracowano „Strategię Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015”. Celem opracowanej Strategii było uporządkowanie działań w zakresie promocji najważniejszych walorów powiatu poznańskiego oraz wskazanie rekomendacji dla wdrażania Strategii.

W 2009 roku rozpoczęto prace nad Strategią Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej, w której utworzono Program 4.3. Metropolitalna oferta turystyczna. W Programie tym wskazano rekomendacje dla kompleksowego zarządzania ofertą turystyczną aglomeracji

poznańskiej. Strategia przyjęta została przez Radę Aglomeracji Poznańskiej w maju 2011 roku.

W 2011 roku zorganizowano trzy warsztaty z udziałem zaproszonych podmiotów z powiatu poznańskiego. Warsztaty zakończyły się opracowaniem 10 produktów turystycznych powiatu poznańskiego, w I etapie wdrożono 5 produktów (zgodnie z uchwałą Nr 949/2012 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dn. 24.02.2012).

W 2011 roku w Centrum Badań Metropolitalnych UAM w ramach realizowanego projektu „Funkcjonowanie i kierunki rozwoju aglomeracji poznańskiej” opracowano szczegółowy wykaz obiektów sportowych, infrastruktury turystyki aktywnej oraz kulturowej na terenie powiatu poznańskiego. Dokonano również oceny walorów przyrodniczych turystyki. Wyniki ww. prac opublikowane zostały w „Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej” – dokumencie o charakterze planistycznym, uwzględniającym najważniejsze czynniki rozwoju aglomeracji poznańskiej, m. in. demograficzne, środowiskowe i gospodarcze.

W roku 2012 rozpoczęło się wdrażanie 5 produktów turystycznych Powiatu Poznańskiego na bazie dokumentu: „Opracowanie produktów turystycznych Powiatu Poznańskiego”. W procesie wyboru produktów turystycznych, zorganizowane zostały trzy spotkania warsztatowe. Uczestnikami warsztatów byli pracownicy Starostwa Powiatowego w Poznaniu, przedstawiciele gmin Powiatu Poznańskiego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego, organizacji turystycznych i organizacji pozarządowych z terenu Powiatu Poznańskiego.

W wyniku dyskusji oraz konsultacji społecznych, w I etapie podjęto decyzję o wdrożeniu następujących produktów turystycznych:

- Dwory i pałace dookoła Poznania – szlak tematyczny obejmujący najciekawsze i najbardziej wartościowe obiekty historyczne architektury pałacowej i dworskiej w Powiecie Poznańskim, m. in. Zamek w Kórniku, Pałac w Rogalinie, Dwór w Uzarzewie,
- Architektura drewniana dookoła Poznania – szlak kościołów drewnianych Powiatu Poznańskiego, w tym m. in. kościoły drewniane w Puszczy Zielonka – w Kicinie, Wierzenicy, Uzarzewie, Długiej Goślinie, Węglewie,
- Naturalnie dookoła Poznania – produkt tradycji i smaków Powiatu Poznańskiego, głównym założeniem jest promowanie wydarzeń lokalnych, m. in. cyklicznych imprez Muzeum Narodowego Rolnictwa i Przemysłu Rolno-Spożywczego w Szreniawie, imprezy Rumpuć w Rokietnicy, Józefinek w Swarzędzu, Dni Lubonia i Pyry po Lubońsku,
- Aktywnie dookoła Poznania – produkt turystyczny, którego składnikami są ścieżki przyrodniczo-krajobrazowe, pierścienie i trasy rowerowe, szlaki kajakowe, piesze i konne,
- Śladami podróżników dookoła Poznania – szlak historyczny związany z miejscami życia i pamięci po słynnych postaciach Powiatu Poznańskiego, m. in. Arkadego Fiedlera w Puszczykowie, Edwarda hr Raczyńskiego w Rogalinie, Izba Pamięci o Ojcu Marianie Żelazku w Chludowie.

Zgodnie z uchwałą Nr 949/2012 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dn. 24.02.2012 wdrożono następujące produkty turystyczne: Naturalnie Dookoła Poznania, Aktywnie Dookoła Poznania, Śladami podróżników dookoła Poznania, Kulturalnie Dookoła Poznania oraz Park Orientacji Przestrzennej.

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet powiatu

W roku 2011 na opracowanie produktów turystycznych powiatu wydatkowano kwotę 29.999,70 złotych.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

- Opracowanie Strategii Promocji Powiatu Poznańskiego,
- Planowana realizacja 5 produktów turystycznych powiatu w 2012 r.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

• Trafność

Zgodnie z Art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym, powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, m. in. w zakresie promocji powiatu.

Działanie jest zgodne ze Strategią Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015 oraz Strategią Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej.

Stworzenie wspólnych dla powiatu produktów turystycznych, będzie zapewniało integrację zarządzania turystyką od poziomu gmin. Pozwoli to na połączenie potencjałów turystyczno-krajobrazowych pojedynczych gmin, co w przyszłości wzmocni efekt promocji i przełoży się na wymierne korzyści w postaci: m. in. zwiększonej liczby turystów i instytucji turystycznych działających w powiecie poznańskim.

• Efektywność

Ze względu na trwające prace nad realizacją działania efekty działania są niepełne i widoczne będą po zakończeniu jego realizacji.

Efektom realizacji działania jest opracowanie koncepcji produktów turystycznych w drodze spotkań warsztatowych z udziałem podmiotów odpowiedzialnych za promocję z terenu Powiatu Poznańskiego. Przystąpiono także do wdrożenia oraz promocji wybranych produktów turystycznych.

• Skuteczność

Do roku 2009 działanie nie było realizowane. Uzasadnienie znajduje się w Strategii Promocji Powiatu Poznańskiego: „W dotychczasowej promocji powiatu przeważał model promocji reaktywnej (realizowanej głównie przez promowanie poprzez uczestnictwo w targach, wyjazdy służbowe, wydawnictwa etc.). Od niedawna w modelu tym następują pewne przemiany, zmierza on bardziej w stronę promocji aktywnej (np. poprzez pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych, organizowanie imprez kulturalnych i sportowych etc.), choć część tych działań mimo ich zapisu w dokumentach strategicznych typu Strategia Rozwoju, nie została zrealizowana (mowa tu przede wszystkim o stworzeniu produktów turystycznych).

• Użyteczność

Działanie jest użyteczne dla władz publicznych, instytucji działających w branży turystycznej i dla mieszkańców Powiatu Poznańskiego, a także potencjalnych inwestorów zewnętrznych.

Stworzenie markowych produktów turystycznych Powiatu Poznańskiego pozwala na osiągnięcie zintensyfikowanych korzyści.

• Trwałość

Realizacja działania przynieść może trwałe rezultaty pod warunkiem jego ciągłej realizacji oraz ścisłej współpracy podmiotów z terenu powiatu poznańskiego. Największą korzyść odnieść mogą przedsiębiorcy prowadzący działalność w zakresie turystyki i w branżach pokrewnych. Stworzenie jednej dla wszystkich przedsiębiorców marki

i zarządzanie produktem turystycznym przez partnera publicznego jakim jest Powiat Poznański spowoduje pomnożenie korzyści płynących z realizacji działania.

7. Końcowa ocena działania

Stopień realizacji działania należy ocenić na 4 (dobry).

Działanie zostało wprowadzone do Strategii już w roku 2006, ale jego realizacja rozpoczęła się zasadniczo dopiero w 2009 roku, opracowaniem dokumentów strategicznych tj. Strategii Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015 oraz Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. Na bazie zapisów zawartych w dokumentach strategicznych, w 2012 roku rozpoczęto wdrażanie 5 produktów turystycznych. Krytycznie należy ocenić stan współpracy Miasta Poznania i Powiatu Poznańskiego w zakresie tworzenia wspólnych produktów turystycznych. Dokumenty promocji turystyki (Strategia rozwoju turystyki w Poznaniu do 2030 roku oraz Strategia Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015) opracowywane są niezależnie od siebie, co w rezultacie przyczynia się do braku wspólnych produktów turystycznych dla miasta i powiatu.

8. Rekomendacje

Proponuje się zacieśnienie współpracy i organizowanie systematycznych spotkań z władzami i pracownikami gmin zajmującymi się promocją turystyczną w celu wspólnego wypracowania „aglomeracyjnego” produktu turystycznego,

Zgodnie z Działaniem 4.3.3. Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej, rekomenduje się: „Podniesienie konkurencyjności produktu turystyki biznesowej Metropolii Poznań poprzez integrację ofert poszczególnych usługodawców i jednostek terytorialnych, prowadzenie wspólnego kalendarza konferencji, targów i wydarzeń biznesowych, spójną promocję i aktywizację na szczeblu metropolitalnym oraz rozwój infrastruktury konferencyjno-targowej.

Zgodnie z działaniem 4.3.4. Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej rekomenduje się: „Podniesienie atrakcyjności turystycznej Metropolii Poznań poprzez uporządkowanie istniejącej oferty w pakiety tematyczne, łączenie walorów Poznania z atrakcjami podmiejskimi oraz kreowanie innowacyjnych ofert i atrakcji z zakresu turystyki rowerowej, wodnej (m. in. w oparciu o rzekę Wartę), gier miejskich, szlaków tematycznych, cykli wydarzeń.

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego
- Strategia Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015
- Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej
- Studium Uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej
- Opracowanie produktów turystycznych Powiatu Poznańskiego

Działanie 11.1.2.

Rozpowszechnianie informacji o pełnej ofercie turystycznej, kulturalnej, rekreacyjnej i sportowej

1. Cel i zakres działania

Celem działania jest wzmocnienie pozycji i atrakcyjności powiatu poznańskiego poprzez działania z zakresu promocji turystycznej i rozpowszechnienia informacji o potencjale turystycznym powiatu wśród mieszkańców aglomeracji poznańskiej, a także mieszkańców innych regionów kraju i z zagranicy.

Założono, że promocja powiatu poznańskiego będzie ściśle związana z turystyką weekendową i tranzytową. Jak wskazuje Strategia, celem było wytworzenie mody wśród turystów polskich i zagranicznych na spędzanie weekendów w powiecie poznańskim. Działanie to było realizowane jako komponent wdrożenia produktu turystycznego powiatu, jak również niezależne i równoległe do promocji kompleksowej oferty turystycznej. Założono, że promocja walorów turystycznych i rekreacyjnych powiatu odbywać się będzie poprzez tworzenie spójnego szeroko zintegrowanego systemu informacji turystycznej, kulturalnej i sportowej na terenie całej aglomeracji poznańskiej zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej, działanie 4.3.2.

Rozpowszechnienie informacji promocyjnych dotyczących walorów oraz usług turystycznych dostępnych na terenie powiatu odbywało się poprzez stronę internetową, przewodniki, mapy i broszury, publikowane cyklicznie i jednorazowo np. jako dodatki do regionalnej prasy. Informacja turystyczna była również rozpowszechniana poprzez kampanie promocyjne w prasie i telewizji oraz podczas imprez targowych. Planowano również wprowadzenie mobilnego przewodnika powiatu poznańskiego.

Oferta promocyjna powiatu była rozpowszechniana także poza granicami kraju, szczególnie na terenie zaprzyjaźnionych i partnerskich regionów. Powiat Poznański włączył się w działania zmierzające do utworzenia aglomeracyjnego portalu turystycznego, poprzez udostępnianie materiałów, publikacji i wykreowanych produktów turystycznych.

2. Realizator działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna,

Partnerzy:

- Instytucje kulturalne i turystyczne z terenu powiatu
- prywatni przedsiębiorcy
- organizacje pozarządowe
- media lokalne, krajowe i zagraniczne

3. Realizacja działania

Realizacja działania polega na ciągłym podnoszeniu poziomu rozpoznawalności powiatu poznańskiego na rynku usług turystycznych, kulturalnych i sportowych. W ramach działania podjęto promocję turystyki w powiecie poznańskim, wykorzystując różne kanały dystrybucji: publikacje w prasie oraz reklamy w telewizji; wydawanie drukiem materiałów promocyjnych o tematyce turystycznej, zarówno polskojęzycznych, jak i obcojęzycznych.

W latach 2006-2011 podjęto następujące akcje promocyjne w mediach:

- Spoty reklamowe w telewizji WTK,
- „Przekrocz granice Poznani czyli tajemnicze historie okiem Jacka Y. Łuczaka – cykl 12 kilkunastominutowych audycji na antenie radia Merkury,
- Reklama w Gazecie Wyborczej w ramach cyklu „Lato w powiecie” – m.in. „Podróż ścieżkami Fiedlera”, „W cieniu pięknych dębów”, „Weekend w siodle”, „Wizyta w parku Białej Damy”, „Wakacje na rowerze” itd.,
- Konkurs „Czy znasz Powiat Poznański?” – organizowany wspólnie przez TVP Poznań i Starostę Poznańskiego,
- Spot reklamowy na antenie TVP3 promujący nowo wybudowane strefy sportowo-rekreacyjne, w tym otwarte przyszkolne boiska wielofunkcyjne, powstałe w ramach projektu: „Promocja zdrowia poprzez sport – zespół przyszkolnych otwartych boisk wielofunkcyjnych w Powiecie Poznańskim”.

W latach 2006-2011 ukazały się następujące publikacje związane z powiatem poznańskim:

- Atlasy rowerowe: „Pierścień dookoła Powiatu Poznańskiego”, „Ziemiański Szlak Rowerowy”, „Cysterski Szlak Rowerowy”,
- Foldery o powiecie: „Powiat Poznański – przyroda, krajobraz, architektura, historia, muzea”, „Powiat Poznański – turystyka i rekreacja”,
- Wydawnictwa o powiecie: „Gminy Powiatu Poznańskiego – Na powiatowym szlaku”, „Dwory i pałace Powiatu Poznańskiego”, „Powiat Poznański – jakość przestrzeni i jakość życia”,

W latach 2009-2012 w ramach projektu „Funkcjonowanie i kierunki rozwoju aglomeracji poznańskiej” realizowanego w Centrum Badań Metropolitalnych UAM drukiem ukazały się następujące publikacje:

- 18 zeszytów z serii Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej,
- „Aglomeracja poznańska. Profile miast, gmin i powiatu”,
- „Atlas aglomeracji poznańskiej”,
- „Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego aglomeracji poznańskiej”.

W ramach projektu „Funkcjonowanie i kierunki rozwoju aglomeracji poznańskiej” przygotowany został również film edukacyjny, promujący aglomerację poznańską pt. „Aglomeracja Poznańska – razem tworzymy Europejską Metropolię”.

Powiat Poznański corocznie adresuje do mieszkańców powiatu broszurę na temat budżetu, w którym w sposób jasny i przystępny opisane są wydatki powiatu.

Ponadto od 2000 roku wydawany jest „Biuletyn Powiatu Poznańskiego”, który składa się z dwóch części: stałej (uchwały podjęte na sesjach Rady Powiatu w Poznaniu, sprawozdanie z pracy Zarządu Powiatu w Poznaniu, spotkania Komisji Stałych Powiatu Poznańskiego) oraz promocyjnej (informacje o Powiecie Poznańskim i pracy Starostwa, wydarzenia kulturalno-sportowe z gmin Powiatu Poznańskiego). Biuletyn redagowany jest przez pracowników Starostwa Powiatowego.

Istotnym źródłem informacji jest również oficjalny portal Powiatu Poznańskiego www.powiat.poznan.pl. Na stronie internetowej opublikowany jest między innymi Katalog obiektów, w którym znajdują się szczegółowe informacje na temat muzeów, dworów, pałaców, zamków i obiektów sakralnych Powiatu Poznańskiego. W zakładce Rekreacja opublikowany jest również wykaz obiektów sportowo-rekreacyjnych m.in. ścianek wspinalczkowych, parków linowych, aeroklubów..

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet powiatu.

W latach 2006-2011 łącznie na promocję powiatu poznańskiego w ramach realizacji działania wydatkowano kwotę 816 604,84zł. W roku 2012 (wg stanu na koniec czerwca 2012 r.) dotychczas wydatkowano kwotę: 25 385,20 złotych.

W latach 2006-2012 na publikację przewodników, map, broszur o tematyce turystycznej wydatkowano 224 416,75 zł.

Tab. 1. Nakłady poniesione na realizację działania w latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2011
Nakłady	46 674,04	66 052,75	63 398,50	178 142,95	446 841,89	154 94,71	

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

Tab. 2. Wydatki na publikację przewodników, map, broszur o tematyce turystycznej w latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Wydatki	33 032,00	47 349,75	39 700,00	14 999,90	67 515,40	8 419,70	13 400,00

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

- W latach 2006-2012 (wg stanu na 30 czerwca 2012 r.) wydano łącznie 29 przewodników, map, broszur o tematyce turystycznej,
- W latach 2006-2012 (wg stanu na 30 czerwca 2012 r.) ukazały się łącznie 84 reklamy promocyjne w telewizji i w prasie,
- W latach 2006-2012 (wg stanu na 30 czerwca 2012 r.) ukazało się 10 materiałów promocyjnych w języku obcym.

Tab. 3. Liczba wydanych przewodników, map, broszur o tematyce turystycznej latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba publikacji	4	7	2	3	7	5	1

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

Tab. 4. Liczba reklam promocyjnych w telewizji i prasie w latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba reklam w telewizji regionalnej	0	0	1	11	26	8	3
Liczba reklam w prasie	2	6	3	5	4	14	1
Razem	2	6	4	16	30	22	4

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

Tab. 5. Liczba wydanych materiałów promocyjnych w języku obcym

rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ilość wydawnictw	2	0	0	2	0	4	2

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

- **Trafność**

Zgodnie z Art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym, Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, m. in. w zakresie promocji powiatu.

Działanie jest zgodne ze Strategią Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015 oraz Strategią Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej (2011).

- **Efektywność**

Poniesione nakłady są adekwatne do zrealizowanych działań promocyjnych. Efektywność działania jest znaczna, głównie dzięki różnorodności kanałów za pomocą których rozpowszechniana jest informacja o powiecie poznańskim (telewizja lokalna, radio, prasa, Internet).

- **Skuteczność**

Zamierzone cele zostały zrealizowane. Powiat Poznański skutecznie prowadzi działania promocyjne, integruje produkty turystyczne gmin, publikuje oraz rozpowszechnia broszury informacyjne, prowadzi skuteczne kampanie promocyjne w mediach.

- **Użyteczność**

Działanie adresowane jest głównie do mieszkańców powiatu. Zgodnie z kierunkiem rozwoju turystyki weekendowej mocno promowane są wydarzenia cykliczne o charakterze lokalnym, adresowane do szerokiej grupy odbiorców: dzieci, młodzieży, osób starszych, rodzin, a także turystów spoza regionu.

- **Trwałość**

Promowanie walorów turystycznych powiatu poznańskiego przyczynia się do podnoszenia świadomości mieszkańców na temat miejsca zamieszkania. Działania promocyjne z pewnością przekładają się na decyzje mieszkańców związanych ze spędzaniem czasu wolnego w najbliższym otoczeniu.

7. Końcowa ocena działania

Działanie ocenione na 5 (bardzo dobrze).

Działanie zostało zrealizowane. Podejmowane akcje promocyjne mają charakter ciągły. Corocznie w budżecie powiatu przeznaczają się znaczne kwoty na realizację działania. Działania promocyjne widoczne są w mediach (spoty reklamowe w telewizji, notatki w prasie, broszury i przewodniki itd.). Zrezygnowano z opracowania mobilnego przewodnika, gdyż podobne prace w tym zakresie podjęte zostały przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się dalszą realizację działania oraz utrzymanie dotychczasowej, wysokiej aktywności Starostwa Powiatowego w zakresie liczby podejmowanych akcji promocyjnych.

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Strategia Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015,
- Oficjalna strona Powiatu Poznańskiego: www.powiat.poznan.pl

Działanie 11.1.3.

Rozwijanie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz turystyki na terenie aglomeracji poznańskiej

1. Cel i zakres działania

Głównym celem działania jest rozwijanie współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie powiatu poznańskiego w obszarze turystyki. Założono, że efektem wspólnych działań będzie zwiększenie liczby turystów poszukujących ciekawych miejsc do wypoczynku w obrębie aglomeracji poznańskiej.

2. Realizatorzy działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna.

Partnerzy:

- Miasto Poznań
- Gminy Powiatu Poznańskiego
- Instytucje kultury
- Organizacje turystyczne
- Przedsiębiorcy działający na rynku turystycznym

3. Realizacja działania

W ramach działania założono podejmowanie starań o dalszy rozwój turystyki w regionie oraz tworzenie atrakcyjnego wizerunku powiatu poznańskiego. W tym celu zawiązana została aktywna współpraca z organami administracji samorządowej oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w sektorze turystyki i na rzecz promocji regionu. Jak podkreślono w Strategii, szczególnie istotne i celowe będzie podejmowanie działań z miastem Poznaniem – stolicą Wielkopolski. Założono, że efektem wspólnych działań będzie zwiększenie liczby turystów poszukujących ciekawych miejsc do wypoczynku w obrębie aglomeracji poznańskiej. Jako przykład takiej współpracy wskazano w Strategii powstanie tzw. Traktu Królewsko-Cesarskiego, obejmującego zabytki z miasta Poznania, ale także atrakcje leżące w granicach powiatu poznańskiego. W Strategii wskazano szczególnie cenne zabytki: wieś Gołęczewo, Pałac w Rogalinie (oddział Muzeum Narodowego), oddział PAN w Kórniku, zabytkowe obiekty w Konarzewie czy Owińskach.

Jak wskazuje Strategia, wspólnie z Poznańską Lokalną Organizacją Turystyczną zainicjowane zostały prace nad tworzeniem markowych produktów turystycznych w regionie, czego przykładem są trasy rowerowe i szlaki historyczne. Powiat Poznański angażuje się w ich promocję na imprezach targowych w kraju i za granicą oraz współuczestniczy w realizowaniu zadań PLOT. Wspólnie gromadzone są informacje i tworzone bazy danych punktów noclegowych. We współpracy z organizacjami pozarządowymi realizowane są przedsięwzięcia w zakresie przedsięwzięć służących poprawie infrastruktury turystycznej, polegające na oznakowaniu szlaków i tras turystycznych, odnawianiu oznakowania oraz mających na celu wsparcie różnych form rekreacji pieszej, rowerowej i wodnej. Dzięki stałemu udoskonalaniu infrastruktury turystycznej oraz organizacji imprez i rajdów popularyzowane są zielone zakątki powiatu, stanowiąc alternatywę wobec kulturalnej oferty Poznania i okolicznych miast.

Realizacja działania polegała głównie na promocji turystycznej powiatu we współpracy z Miastem Poznań na imprezach targowych oraz kreowaniu powiatowych produktów turystycznych – szlaków pieszych, rowerowych i wodnych (zob. działanie 11.2.1.). Ponadto, Powiat Poznański jako członek Stowarzyszenia Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna czynnie angażuje się we wszelkie inicjatywy Stowarzyszenia.

W ramach realizacji działania podjęto współpracę w przygotowaniu akcji promocyjnych i organizacyjnych:

- 2006 - w hali dworca kolejowego Friedrichstrasse w Berlinie odbyła się giełda turystyczna pn. „Brandenburgischer Reisemarkt”. Wśród ponad 90 uczestników giełdy, głównie niemieckich miasteczek i ośrodków wypoczynkowych, pojawiły się także trzy stoiska polskie: Poznania, Gorzowa i Szczecina.. Na stoisku PLOT prezentowane były oferty członków PLOT: miasta Poznania, Powiatu Poznańskiego, Kórnik, Suchego Lasu, Mosiny oraz hoteli, w tym m.in. oferty pobytów weekendowych oraz specjalne pakiety pobytowe na okres Wielkanocy i długiego weekendu majowego,
- akcja promocyjna w CH King Kross Marcellin, zorganizowana przez PLOT, której celem było promowanie turystyki weekendowej na obszarze aglomeracji poznańskiej,
- 2006 - promocja podczas targów turystycznych Tour Salon,
- 2007, 2008 - promocja turystyczno-inwestycyjna na Targach Expo Real w Monachium, łącznie z miastem Poznań,
- 2007 - promocja podczas targów turystycznych Tour Salon,
- 2008 - promocja podczas targów turystycznych Tour Salon – edycja poświęcona szlakom rowerowym w powiecie poznańskim,
- 2009 - zaktualizowano bazę noclegową powiatu poznańskiego. Pod szyldem powiatu podczas targów TT Warsaw oraz Tour Salon w Poznaniu promowało się 17 gmin powiatu oraz Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna.
- 2010 - promocja gmin na stoisku powiatu poznańskiego podczas targów turystycznych Tour Salon,
- 2011 - we współpracy z Miastem Poznań zorganizowano stoisko promocyjne podczas targów turystycznych Tour Salon.

Corocznie, głównie w okresie wakacyjnym, Powiat Poznański wraz z partnerami – samorządami gmin Powiatu Poznańskiego i Miastem Poznań, organizuje i promuje wiele imprez przeznaczonych dla szerokiego grona odbiorców. Są to m.in.

- Rodzinny Rajd po Wielkopolskim Parku Narodowym – sfinansowany ze środków Powiatu Poznańskiego, rajd prowadzący najpiękniejszymi trasami rowerowymi po zakątkach Powiatu Poznańskiego,
- Noc Kościołów Drewnianych,
- Kajakiem przez Puszcę Zielonkę,
- „Kiedy zakwitną śnieżyce” – otwarcie sezonu turystycznego w Puszczy Zielonka,
- „Wielki finał nordic walking”,
- Otwarte mistrzostwa Powiatu Poznańskiego w kolarstwie górskim Puszczykowo,
- rajd po Cysterskim Szlaku Rowerowym,
- Regaty o puchar Starosty Poznańskiego,
- Rajd rowerowy „Turystyka na zmęczenie”,
- Rajd po Puszczy Zielonka.

Ponadto, PLOT od 2009 roku organizuje wspólne dla aglomeracji poznańskiej stoiska na targach krajowych pod nazwą „Poznań i okolice”. Są to imprezy targowe we Wrocławiu,

w Łodzi, w Katowicach, w Warszawie, w Szczecinie, w Poznaniu. Koordynację stoiska pod czas każdej imprezy w roku zapewnia albo Biuro PLOT, Starostwo Powiatowe, Miasto Poznań, albo jedna z gmin członkowskich PLOT. Dzięki temu pracownicy wszystkich tych instytucji promują atrakcje turystyczne całej aglomeracji.

Biuro PLOT organizuje rocznie około 40-50 podróży studyjnych dla dziennikarzy i autorów przewodników turystycznych z całego świata. Często atrakcje turystyczne aglomeracji poznańskiej są włączane do programu wizyty studyjnej i w efekcie znajdują się później w zrealizowanym materiale telewizyjnym (np. Travel Channel) czy prasowym (np. Irish Independent).

W ramach współpracy instytucjonalnej Powiat Poznański aktywnie uczestniczy w pracach PLOT, m. in.:

- projektu promocji gastronomii poprzez produkty regionalne. Projekt zakłada wskazanie i prezentację tych produktów, które ze względu na miejsce wytwarzania, technologię produkcji, wysoką jakość i niedostępność mogą stanowić wyróżnik wielkopolskiej oferty gastronomicznej.
- pozyskiwanie członków z branży turystycznej, położonych na terenie gmin będących członkami PLOT.
- włączanie oferty turystycznej okolic Poznania do publikacji miejskich, w tym do oficjalnego przewodnika na EURO 2012
- książeczka rabatowa prezentująca ofertę okolic Poznania.
- prowadzenie szkoleń dla wydziałów urzędów gmin zajmujących się promocją (w zakresie kontaktów z mediami, przygotowywania komunikatów prasowych, podstaw grafiki komputerowej, oferty turystycznej aglomeracji)
- sesje fotograficzne i tworzenie jednolitej bazy zdjęć atrakcji turystycznych gmin, będących członkami PLOT.
- nawiązywanie współpracy z mediami turystycznymi i portalami internetowymi, w celu promocji oferty okolic Poznania (np. PolskieSzlaki.pl).
- wsparcie medialne w zakresie przygotowywania komunikatów prasowych i ich dystrybucji do mediów.
- promocja wydarzeń organizowanych przez gminy poprzez stronę internetową PLOT oraz profil Facebook PLOT oraz funpage powiatu poznańskiego,
- nawiązywanie kontaktów z partnerami związanymi z promocją turystyki na terenie aglomeracji poznańskiej (np. Dorzeczn.pl i organizacja konkursu „Miejsca Warty”).
- wystąpienia na konferencjach i prezentacja problematyki turystyki realizowanej w wymiarze aglomeracyjnym (np. Konferencja „Polskie metropolie – dokonania i kierunki rozwoju” Poznań, 19-20 kwietnia 2012; Seminarium z udziałem Petera Kellera, Uniwersytet Ekonomiczny, maj 2012)

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet powiatu

W omawianym okresie na promocję turystyki podczas krajowych imprez targowych wydatkowano kwotę 109 861,79 złotych.

Tab. nr 1. Nakłady poniesione na realizację działania w latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nakłady	6580,90	14 975	2 000	47766,43	36 435,54	23 159,82

- rok 2012 – w trakcie realizacji, przeznaczono środki w wysokości 14 000 złotych.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

Efektom realizacji działania są podejmowane wspólnie przez samorzady Powiatu Poznańskiego i Miasto Poznań akcje i działania promujące Powiat Poznański i miasto Poznań, np. Tour Salon.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

• Trafność

Działanie jest trafne i zgodne z art. 4 ustawy o samorządzie powiatowym w zakresie promocji powiatu, ochrony dóbr kultury i dziedzictwa kulturowego. Realizacja działania odpowiada oczekiwaniom mieszkańców regionu, samorządom oraz instytucjom i przedsiębiorcom branży turystycznej.

• Efektywność

Działanie jest efektywne. Pozwala na stworzenie wspólnej oferty turystycznej i promowanie jednego, aglomeracyjnego produktu turystycznego. Oferta turystyczna aglomeracji, a nie wyłącznie pojedynczych gmin, jest zatem ciekawsza i bardziej rozpoznawalna wśród mieszkańców Wielkopolski i kraju.

Trudno wykazać w sposób jednoznaczny na ile realizacja działania przyczyniła się do zwiększenia liczby turystów odwiedzających powiat i miasto Poznań. Akcja promocyjna PLOT tj. „Poznań za pół ceny” była wielokrotnie nagradzana przez organizacje turystyczne, konkursy internautów, zdobywając kilkakrotnie nagrodę „Złote Formaty”. W akcję co roku włącza się coraz więcej partnerów, również z Powiatu Poznańskiego. Akcja ta jest unikatowym przykładem niezwykle udanej promocji wspólnego, „aglomeracyjnego produktu turystycznego” oraz współpracy a nie konkurencji w ważnej dla wszystkich dziedzinie jaką jest turystyka.

• Skuteczność

Działanie zostało zrealizowane. Projekty Poznańskiej Organizacji Turystycznej, której członkiem jest Powiat Poznański, stają się rozpoznawalne w kraju i zdobywają uznanie turystycznych organizacji branżowych, samorządów i mieszkańców całej Polski. Akcja „Poznań za pół ceny” przyciąga nowych turystów, a coraz większa liczba partnerów z Powiatu Poznańskiego włącza się w akcję.

• Użyteczność

Ostatecznymi beneficjentami są mieszkańcy aglomeracji poznańskiej, którzy poszerzają swoją wiedzę na temat atrakcji w regionie. Stają się również bardziej mobilni, decydują się na zwiedzanie różnych części regionu, głównie w formie tzw. turystyki weekendowej. Skuteczne akcje promocyjne przyczyniają się do wzrostu wiedzy na temat aglomeracji poznańskiej również wśród mieszkańców całego kraju.

• Trwałość

Działanie jest trwałe. W przyszłości przyczyni się do wzrostu zainteresowania wypoczynkiem turystów w aglomeracji poznańskiej oraz poszerzaniem wiedzy o regionie Wielkopolski. Zaktywizuje również przedsiębiorców i instytucje turystyczne, co przełoży się na wzrost gospodarczy w aglomeracji poznańskiej.

7. Końcowa ocena działania

Działanie ocenione na 5 (bardzo dobrze).

Promocja turystyki w powiecie poznańskim jest bardzo silna. Poprzez różnorodność podejmowanych akcji i przedsięwzięć wiedza na temat walorów przyrodniczych i kulturowych powiatu poznańskiego wśród mieszkańców jest coraz większa. Atutem są

również podejmowane akcje promocyjne na targach Tour Salon, pod wspólnym szyldem aglomeracji poznańskiej. Powiat Poznański aktywnie działa jako członek Stowarzyszenia PLOT.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się utrzymanie działania i kontynuację podjętych przedsięwzięć w ramach współpracy aglomeracyjnej. Należy dążyć do opracowania wspólnych produktów turystycznych dla aglomeracji poznańskiej, zgodnie z zapisami Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej Metropolia 2020 (Program 4.3. Metropolitalna oferta turystyczna).

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego
- Wywiad z Dyrektorem Poznańskiej Lokalnej Organizacji Turystycznej - Janem Mazurczakiem
- Oficjalna strona internetowa Powiatu Poznańskiego(www.powiat.poznan.pl/turystyka) oraz PLOT (www.plot.poznan.pl).

Działanie 11.2.1. Wsparcie rozwoju infrastruktury turystycznej

1. Cel i zakres działania

Celem działania jest poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego miejsc potencjalnie atrakcyjnych turystycznie, w tym szlaków turystycznych, przystani żeglarskich, ścieżek edukacyjnych i tras rowerowych oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu poznańskiego. Działanie realizowane jest przez samorządy lokalne, przy współpracy z samorządem powiatowym.

2. Realizatorzy działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego.

Partnerzy:

- Miasto Poznań i gminy Powiatu Poznańskiego.

3. Realizacja działania

Realizacja działania skupiała się na turystycznej infrastrukturze sieciowej o charakterze ponadlokalnym.

W ramach współpracy Powiat Poznański współuczestniczył w realizacji następujących inwestycji:

- 2007 – projekt „Wykonanie i ustawienie tablic informacyjnych z przebiegiem szlaku rowerowego „Pierścień dookoła Poznania”,
- 2008 – projekt – odnowienie oznakowania Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej Poznań - Okonek, wykonanie i ustawienie tablic informacyjnych z przebiegiem szlaku,
- 2009 – dwa projekty: Odnowienie oznakowania Transwielkopolskiej Trasy Rowerowej odcinka południowego Poznań-Siemianice (281 km) oraz Oznakowanie i ustawienie tablic informacyjnych Nadwarciańskiego Szlaku Rowerowego odcinek zachodni,
- 2012 realizacja działania – Pierścień rowerowy Powiatu Poznańskiego - rowerem po najurokliwszych terenach Powiatu Poznańskiego, odnowienie oznakowania na odcinku od Kiekrza do Kostrzyna – (działanie w toku).

W ramach realizacji działania powstały następujące, rozpoznawalne już wśród mieszkańców regionu - produkty turystyczne Powiatu Poznańskiego:

Szlaki piesze:

- Międzynarodowy Szlak Pielgrzymi św. Jakuba – prowadzący do Santiago de Compostella w Hiszpanii. Na jego szlaku znajdują się m.in. świątynie w Owińskach czy Rogaliku,
- szlaki Wielkopolskiego Parku Narodowego - ścieżka z Osowej Góry nad Jezioro Budzyńskie, Nadwarciańska Ścieżka Dydaktyczna oraz „Leśna Szkoła” przy Ośrodku Muzealno-Dydaktycznym w Jeziorach,
- ścieżka przyrodniczo-leśna w Jeziercach (gmina Pobiedziska),
- Szlak Bobrowy – biegnący we wsi Czmoniec (gmina Kórnik) przez lasy, obszary łąk nadrzecznych, starorzecze Warty oraz jej naturalne rozlewisko.

- cztery szlaki na Dziewiczą Górę – biegnące przez Puszcę Zielonkę.

Szlaki rowerowe:

- Cysterski Szlak Rowerowy – biegnący przez gminy tworzące Związek Międzygminny Puszcza Zielonka (Czerwonak, Kiszkowo, Murowana Goślina, Skoki i Swarzędz) a także przez miasto Poznań oraz gminy powiatu wągrowieckiego. Wśród zabytkowych obiektów na szlaku jest m. in. klasztor Sióstr Cysterek w Owińskach,
- Nadwarciański Szlak Rowerowy - trasa wytyczona wzdłuż wielkopolskiego odcinka rzeki Warty, wyposażona w tablice informacyjne oraz drewniane wiaty postojowe. Na szlaku znajduje się m.in. Rezerwat Przyrody Krajkowo (gmina Mosina),
- Piastowski Trakt Rowerowy - łączący miejsca związane z historią Piastów. Trasa rozpoczyna się nad Jeziorem Maltańskim w Poznaniu, gdzie znajdują się grodziska piastowskie z X i XI w., a kończy swój bieg w Biskupinie. Na szlaku znajdują się m.in. Muzeum Przyrodniczo-Łowieckie w Uzarzewie oraz XVIII-wieczny, drewniany kościół, leżący na szlaku kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonka.
- Pierścień rowerowy Powiatu Poznańskiego – biegnący przez Mosinę, Stęszew, Tarnowo Podgórne, Murowaną Goślinę, Kostrzyn i Kórnik wraz z 7 szlakami łącznikowymi.
Na trasie znajduje się m. in. zamek w Kórniku oraz Biblioteka Kórnicka PAN, XVIII-wieczny pałac Raczyńskich, czy XV-wieczny kościół w Stęszewie. Szlak biegnie przez Wielkopolski Park Narodowy, Rogaliński Park Krajobrazowy, Park Krajobrazowy Promno i Puszcę Zielonkę.
- Szlak kościołów drewnianych wokół Puszczy Zielonka – łączy 12 drewnianych kościółków, które zlokalizowane są w małych miejscowościach Puszczy Zielonki (kościóły w Długiej Goślinie, Kicinie, Wierzenicy, Uzarzewie i Węglewie),
- Transwielkopolska Trasa Rowerowa –północna część trasy biegnie z Parku Sołackiego w Poznaniu, przez Suchy Las i Rokietnicę, w stronę północnej granicy Wielkopolski. Południowa część trasy zaczyna swój bieg od Jeziora Maltańskiego w Poznaniu, prowadzi w kierunku miejscowości Tulce (gmina Komorniki), do Siemianic, najdalej wysuniętego na południe miasteczka w Wielkopolsce,
- Ziemiański Szlak Rowerowy – trasa zaczyna się na skrzyżowaniu Drogi Dębińskiej i ul. Królowej Jadwigi w Poznaniu, natomiast kończy się w Rawiczu. Na trasie zwiedzić można m. in. Muzeum-Pracownię Literacką Arkadego Fiedlera.

Szlaki wodne:

- szlak kajakowy na rzece Warcie,
- szlak kajakowy na kanale Mosińskim,
- szlak kajakowy Potok spod Tuczna,
- szlak kajakowy na rzece Cybinie,
- szlak kajakowy na rzece Głuszynce,
- szlak kajakowy na rzece Kopli,
- szlak kajakowy na Samicy Stęszewskiej.

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet powiatu

Nakłady finansowe na rozwój infrastruktury turystycznej ograniczały się do działań w zakresie oznakowania szlaków turystycznych i kształtowały się na poziomie od kilku do kilkunastu tysięcy złotych rocznie. Na realizację działania w latach 2007-2012 wydatkowano łącznie 35 475 zł.

Tab. 1. Nakłady finansowe przeznaczone na realizację działania w latach 2007-2012 (zł)

Rok	2007	2008	2009	2012
Kwota dofinansowania	14 975	2 000	4 500	14 000

Zródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

Efektom działania było przede wszystkim wykonanie i montaż tablic informacyjnych z przebiegiem szlaków rowerowych na terenie powiatu poznańskiego, a także prace polegające na odnowieniu istniejącego już oznakowania.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

• Trafność

Działanie jest trafne i wynika z konieczności prowadzenia ciągłych prac polegających na udoskonalaniu oraz modernizacji oznaczeń tras rowerowych, pieszych i wodnych w celu ułatwienia korzystania z nich turystom i rekreantom.

• Efektywność

Działanie jest efektywne. Dzięki podejmowanym działaniom korzystający z atrakcji turystycznych posiadają kompleksową informację (w przypadku tras rowerowych jest nią np. przebieg danej trasy oraz jej oznaczenie). Jest to działanie ponadlokalne, gdyż trasy turystyczne przebiegają przez kilka gmin.

• Skuteczność

Działanie zostało zrealizowane.

• Użyteczność

Beneficjentami są mieszkańcy aglomeracji poznańskiej oraz turyści spoza regionu, którzy wypoczywają i spędzają czas wolny w powiecie poznańskim.

• Trwałość

Działanie jest trwałe. Przyczynia się do lepszego promowania walorów regionu i ułatwia korzystanie z atrakcji turystycznych powiatu poznańskiego.

7. Końcowa ocena działania

Działanie ocenione na 5 (bardzo dobrze).

Najbardziej rozpoznawalnymi markami turystycznymi powiatu poznańskiego są szlaki piesze, rowerowe i wodne. Kompleksowa informacja na temat oferty turystycznej powiatu poznańskiego wraz z oznakowaniem tras przyczynia się do zwiększenia możliwości aktywnego wypoczynku mieszkańców.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się utrzymanie i rozszerzenie zakresu działania o dodatkowe elementy infrastruktury turystycznej, np. budowę przystani kajakowych, pomostów wodnych czy nowych punktów widokowych we współpracy z gminami powiatu. Proponuje się również przeprowadzenie ankiety wśród mieszkańców powiatu poznańskiego na temat pożądanых inwestycji w sferze infrastruktury turystycznej.

Konieczne jest również stałe monitorowanie stanu infrastruktury turystycznej oraz poszerzanie oferty turystycznej.

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego,
- Oficjalna strona internetowa Powiatu Poznańskiego (www.powiat.poznan.pl/turystyka) oraz PLOT (www.plot.poznan.pl).

CEL STRATEGICZNY IV ZWIĘKSZENIE EFEKTYWNOŚCI WYKORZYSTANIA WALORÓW PRZYRODNICZYCH I POTENCJAŁU KULTUROWEGO

Cel szczegółowy 12 Rozwój działalności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej

Cel operacyjny 12.1. Poprawa infrastruktury kulturalnej i ochrona dziedzictwa kulturalnego

Działanie 12.1.1.
Renowacja i konserwacja dóbr kultury z terenu powiatu

Cel operacyjny 12.2. Upowszechnianie wiedzy z zakresu kultury i tradycji regionu – promowanie postaw patriotyzmu lokalnego wśród młodzieży

Działanie 12.2.1.
Rozwijanie w placówkach oświatowych, podległych powiatowi form edukacji z zakresu kultury i tradycji regionu

Działanie 12.2.2.
Prowadzenie wymiany kulturalnej i promocja tradycji Powiatu Poznańskiego za granicą

Cel operacyjny 12.3. Rozwój kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej aktywności dzieci i młodzieży

Działanie 12.3.1.
Organizacyjne i finansowe wsparcie organizacji pozarządowych i nagradzanie osób działających na rzecz rozwoju artystycznego dzieci i młodzieży

Działanie 12.3.2.
Organizacyjne i finansowe wsparcie organizacji działających na rzecz wychowania fizycznego dzieci i młodzieży – współorganizowanie powiatowych imprez sportowych i rekreacyjnych oraz nagradzanie młodych sportowców i osób działających na rzecz rozwoju kultury fizycznej

Działanie 12.1.1

Renowacja i konserwacja dóbr kultury z terenu powiatu

1. Cel i zakres

Głównym celem działania, zgodnie z zapisami strategii jest dofinansowanie inwestycji związanych z renowacją i konserwacją dóbr kultury, w tym szczególnie obiektów zabytkowych będących własnością powiatu oraz innych zabytkowych budynków, zwłaszcza obiektów sakralnych. Poziom dofinansowania będzie ustalany każdego roku, należy jednak rozważyć opracowanie wieloletniego planu dofinansowania renowacji i konserwacji dóbr kultury. Jako priorytety wyboru inwestycji do dofinansowania powinno znaleźć się m.in. znaczenie obiektu dla dziedzictwa kulturowego oraz atrakcyjności turystycznej powiatu.

2. Realizatorzy działania

- Powiatowy Konserwator Zabytków
- Wydział Inwestycji i Remontów Starostwa Powiatowego w Poznaniu
- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

3. Realizacja działania

Realizacja działania obejmuje dofinansowanie prac renowacyjnych i konserwatorskich na obiektach zabytkowych znajdujących się na terenie powiatu poznańskiego. Harmonogram i zakres prac ustalany jest w drodze uchwał Zarządu Powiatu w Poznaniu i jest zgodny m.in. z Programem opieki nad zabytkami Powiatu Poznańskiego na lata 2008-2011 oraz z Uchwałą Rady Powiatu w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie, lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków. W latach 2006-2011 finansował następujące prace renowacyjne i konserwatorskie.

Tab.1. Liczba dotacji udzielonych z budżetu Powiatu Poznańskiego na prace restauratorskie i konserwatorskie

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba dotacji	13	12	15	10	6	7

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Na początku 2012 r. zakończył realizację projektu „Renowacja i konserwacja zbiorów tyfologicznych SOSW dla Dzieci niewidomych w Owińskach celem utworzenia stałej ekspozycji wystawienniczej”, a obecnie (do poł. sierpnia 2012) dobiegają końca prace nad przedsięwzięciem pn. „Stworzenie otwartej strefy rekreacji dziecięcej na potrzeby uczniów OSW dla Dzieci Niewidomych w Owińskach oraz mieszkańców Powiatu Poznańskiego”. Obydwa działania należą do dóbr kultury z terenu powiatu i objęte są ścisłą opieką oraz nadzorem Konserwatora Zabytków. Przedsięwzięcia opisane zostały w Działaniu 5.1.1.- Budowa, remonty i modernizacje budynków oświatowych i sportowych obiektów przyszkolnych.

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet powiatu

Tab. 2. Wydatki na prace renowacyjne i konserwatorskie w latach 2006-2011

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Wydatki	94 000	173 449,57	406 439,21	600 000	599 742,94	180 000

Zródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Łączne wydatki na dotacje na przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków w latach 2006 – 2011 wyniosły 2 053 631,72 zł. Wszystkie prace objęte poszczególnymi wnioskami o dotacje zostały zrealizowane. Szczegółowy wykaz kwot przeznaczonych na prace konserwatorskie i restauratorskie stanowi załącznik nr 1 do działania.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

Efekty realizacji działania w latach 2006-2011 przedstawia poniższy wykaz. Uzupełnieniem efektów realizacji działania stanowi również załącznik nr 1 do działania.

2006

- Renowacja dokumentów Bractwa Strzeleckiego założonego w 1752 roku
- Renowacja ołtarza bocznego (prawego) w kościele parafialnym w Długiej Goślinie
- Renowacja ścian wewnętrznych w kościele w Parafii Rzymskokatolickiej p. w. Św. Idziego w Modrzu
- Renowacja ścian zewnętrznych, szachulcowych Kościoła p.w. Św. Kazimierza w Gułtowach
- Kompleksowa konserwacja elewacji zewnętrznych kościoła parafialnego w Białężynie
- Konserwacja ołtarzy bocznych w kościele p.w. Św. Filipa i Św. Krzyża w Wierzenicy
- Remont szkarpy (przypony) kościoła gotyckiego w Tomicach
- Remont dachu i wnętrza kościoła Rzymsko - Katolickiego p.w. Św. Jana Bosko w Luboniu
- Wykonanie renowacji powierzchni ścian i sklepienia oraz wykonanie polichromii prezbiterium kościoła p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Jerzykowie
- Remont drewnianej dzwonnicy przy kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela w Krerowie
- Dokończenie renowacji elewacji zewnętrznych zabytkowego kościoła pod wezwaniem św. Mikołaja w Siedlcu
- Zakup i wymiana ozłocenia na Kościele gotyckim w Niepruszewie
- Wykonanie renowacji powierzchni ścian i sklepienia oraz wykonanie polichromii prezbiterium kościoła p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Jerzykowie

2007

- Konserwacja struktury ołtarza, konserwacja figur, konserwacja snycerki, rekonstrukcja kolumnady, przebudowa nastawy ołtarza w Parafii Rzymskokatolickiej p. w. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie
- Konserwacja pokrycia dachu z gontów Kościoła p.w. Św. Kazimierza w Gułtowach
- Oczyszczenie i konserwacja stolarki okiennej, wymiana drzwi wejściowych - zewnętrznych, wykonanie nowej posadzki z płytek ceramicznych, skucie starych tynków i uzupełnienie nowymi malowanie wnętrza kościoła parafialnego w Białężynie
- Konserwacja ambony i chrzcielnicy w części prezbiterium: stanowiącym element wyposażenia kościoła (demontaż, dezynfekcja, impregnacja strukturalna, oczyszczenie, zabezpieczenie usunięcie przemalowań, rekonstrukcja stopu chrzcielnicy, retusz i rekonstrukcja stopy chrzcielnicy, retusz i rekonstrukcja metalizacji srebrem, retusz i rekonstrukcja polichromii w technice oryginału, uzupełnienie gruntów i retusz warstwy obrazów ambony, zabezpieczenie końcowe) w kościele p.w. Św. Filipa i Św. Krzyża w Wierzenicy
- Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej kościoła gotyckiego w Tomicach

- Remont drewnianej dzwonnicy przy kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela w Krerowie:
 - remont zachowawczy, wymiana elementów konstrukcji ciesielskiej hełmu dzwonnicy z impregnacją,
 - wykonanie deskowania hełmu dzwonnicy i ułożenie na deskowaniu izolacji z jednej warstwy papy,
 - pokrycie hełmu dzwonnicy blachą miedzianą
- Wzmocnienie konstrukcji dachu i likwidacja ugięcia stropu w osiach "9" i "11" w Kościele gotyckim w Niepruszewie
- Generalna konserwacja całego ołtarza głównego, restauracja figur w tym cudownej figury matki Bożej Tuleckiej z 1500 roku. Konserwacja dwóch obrazów w ołtarzu oraz całego ołtarza drewnianego w kościele w Tulcach
- Kościół w Murowanej Goślinie:
 - Inwentaryzacja kościoła w Murowanej Goślinie
 - Wykonanie ekspertyzy technicznej oraz konserwatorskiej,
 - Opracowanie programu prac konserwatorskich
 - Wykonanie projektu budowlanego obejmującego w szczególności : odtworzenie okien, odrzwi drzwi zewnętrznych,
 - Remont stropów i dachu, wykonanie rynien spustowych, odnowienie i uzupełnienie tynków)
 - Wykonanie koniecznych badań podłoża gruntowego i opracowanie dokumentacji geotechnicznej
 - Aktualizacja inwentaryzacji pałacu
 - Opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowej budowlanej wykonawczej i kosztorysowej (kosztorys inwestorski, pomiar robót, kosztorys ślepy) wraz ze specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót oraz opracowanie zbiorczego zestawienia kosztów całości zadania z rozbiem na obiekty, rodzaje robót i elementów.
- Wykonanie pełnobrazowej dokumentacji projektowej remontu Pałacu w Jankowicach wraz z zagospodarowaniem terenu
- Wniosek obejmuje etap przygotowawczy prac - wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego w porozumieniu z WKZ i obejmuje : wykonanie pomiarów oraz projektu budowlanego złożonego z części opisowo-rysunkowej z przedmiarem robót, uzgodnionej koncepcji przebudowy, części kosztorysowej oraz szczegółowej specyfikacji technicznej - Instytut Dendrologii PAN

2008

- Remont dachu nad nawą kościoła p.w. Świętego Ducha w Pobiedziskach
- Prace remontowo-konserwatorskie elewacji kościoła parafialnego w Modrzu
- Impregnacja więźby ciesielskiej dachu i budulca drewnianego wieży kościoła p.w. Św. Kazimierza w Gułtowach
- Renowacja zabytkowej werandy na plebani przy kościele św. Tymoteusza w Białężynie
- Renowacja należących do wystroju wnętrza kościoła p.w. Św. Mikołaja w Wierzenicy: 1) krucyfiksu z uszakami 2) grupy Aniołków z Hierogramem 3) lichtarzy sz. 7.
- Wymiana pokrycia dachowego z dachówki karpiówki, remont zachowawczy więźby ciesielskiej z impregnacją, wykonanie opierzeń blacharskich i rynien z blachy miedzianej oraz rur spustowych w kościele parafialnym p.w. Św. Barbary w Tomicach
- Prace mają przywrócić pierwotny wygląd oraz scalić kompozycyjnie ołtarz z całością wnętrza kościoła p.w. Św. Jadwigi Śląskiej w Łodzi odrestaurowanego w 1981 r.
- Remont pokrycia dachu kościoła p.w. Św. Jana Chrzciciela w Krerowie
- Remont bramy - dzwonnicy przy kościele p.w. Św. Wawrzyńca w Niepruszewie
- Przedmiotem prac jest opracowanie kompleksowej inwentaryzacji budowlanej wraz z ekspertyzą techniczną pałacu w Murowanej Goślinie. Zakres opracowania: opis budynku, rysunki techniczne, rysunki techniczne detali architektonicznych, charakterystyka techniczna budynku, charakterystyka wszystkich instalacji i urządzeń w

budynku, dokumentacja fotograficzna budynku od zewnątrz i od wewnątrz, ekspertyza techniczna konstrukcji budynku w pałacu w Murowanej Goślinie

- Wykonanie badań konserwatorskich elewacji i wnętrz pałacu, opracowanie programów konserwatorskich dla wszystkich elementów elewacji i wnętrz oraz wykonanie analizy technologicznej materiałów oryginalnie użytych jak również analiza stanu zachowania i przyczyn zniszczeń elementów elewacji i wnętrz w Pałacu w Jankowicach
- Prace przygotowawcze do wykonania: projektu budowlanego cz. II parku zabytkowego wchodzącego w skład zespołu zamkowego w Kórniku
- Szlifowanie, olejowanie i lakierowanie drewnianej podłogi oraz desek wspornikowych klęczników w Kościele p.w. Wszystkich Świętych w Chłudowie
- Rozbiórka oraz odbudowa wieży kościoła w ramach prac interwencyjnych, wynikających z zagrożenia zabytków w Kościele p.w. Wszystkich Świętych w Chłudowie
- Remont posadzki w prezbiterium kościoła w ramach prac interwencyjnych, wynikających z zagrożenia zabytków - Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa w Kicinie

2009

- Remont zachowawczy i impregnacja drewnianego stropu kościoła parafialnego p. w. Św. Ducha w Pobiedziskach
- Wymiana podłogi w kościele i renowacja murów fundamentowych (cokołu) od strony wnętrza kościoła p. w. Św. Kazimierza w Gułtowach
- Zabezpieczenie i uzupełnienie trzech zabytkowych feretronów "Matki boskiej Nieustającej Pomocy, Serca Jezusa", "Św. Barbara, Św. Paweł", "Matka Boża Bolesna, Św. Tereska od Dzieciątka Jezus" w kościele p. w. Św. Mikołaja w Wierzenicy
- Wzmocnienie murów kościoła ponad terenem i sklepień ceramicznych w Kościele p. w. Św. Barbary w Tomicach
- Remont szczytu kościoła p. w. Św. Wawrzyńca w Niepruszewie
- Pełna konserwacja i renowacja zabytkowego prospektu organowego i barierki chóru oraz kompleksowa renowacja zabytkowych figur św. Piotra i św. Pawła w kościele p. w. Św. Józefa w Kicinie
- Wykonanie projektu (dokumentacji konserwatorskiej i projekty budowlanego z niezbędnymi ekspertyzami) remontu Galerii Miejskiej - Izby Muzealnej w Mosinie
- Prace restauracyjne organów, fundamentu i balustrady chóru. Remont sufitu kościoła nad instrumentem oraz instalacji elektrycznej w obrębie chóru w kościele p. w. Narodzenia NMP w Sobocie
- Remont wolnostojącej drewnianej dzwonnicy przy kościele parafialnym p. w. Św. Stanisława Bp. i M. we Wronczynie
- Prace konserwatorskie i roboty budowlane przy schodach granitowych i moście kamiennym nad fosą otaczającą Zamek w Kórniku

2010

- odbicie uszkodzonych tynków na wieży i elewacji północnej, oczyszczenie powierzchni murów, uzupełnienie uszkodzonych gzymsów i profili tynkiem wapiennym, przygotowanie podłoża pod nowe tynki i wykonanie nowych tynków wapiennych w miejsce skutych w kościele w Parafii Rzymskokatolickiej p. w. Św. Idziego w Modrzu
- Konserwacja prospektu organowego w kościele p. w. Św. Mikołaja w Wierzenicy
- 2010 - Kontynuacja renowacji Kościoła p. w. Św. Barbary w Tomicach: naprawa murów i schodów drewnianych wejścia na chór
- Wykonanie wiatrownic: manualowego i pedałowego, wykonanie kopii i restauracji piszczałek drewnianych, metalowych, wykonanie prac przy kontuarze wraz z klawiaturą, ławą i pedałami. Wykonanie traktury rejestrowej, intonacja instrumentu - Parafia Rzymskokatolicka p. w. Narodzenia NMP w Sobocie
- Remont i konserwacja mostu nad fosą w Kórniku - etap II,
- Wymiana lub naprawa: piszczałek prospektowych, piszczałek drewnianych, piszczałek metalowych, wiatrownic stożkowych, kontuaru, klawiatur manualowych i pedałowych,

mieszków i innych niezbędnych elementów - Parafia Rzymsko-Katolicka p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Krośnie

2011

- Ołtarz boczny p. w. MB Częstochowskiej z kościoła p. w. Św. Mikołaja w Żydowie
- Dwa konfesjonały rokokowe z III ćw. XVIII w. Kościoła p.w. Św. Kazimierza w Gułtowach
- Krypta grobowa Rodziny Cieszkowskich w kościele Św. Mikołaja w Wierzenicy
- Kościół parafialny p. w. Św. Barbary w Tomicach
- Obraz Św. Mikołaja w kościele parafialnym w Siedlcu
- Kościół drewniany p. w. Św. Józefa w Kicinie
- Pałac w Przybrodzie

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

• **Trafność**

Działanie jest w pełni trafne i zgodne z zadaniami własnymi powiatu oraz Programem opieki nad zabytkami Powiatu Poznańskiego na lata 2008-2011. Realizacja działania wynika w znacznej części z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. Realizację działania należy uznać za w pełni uzasadnioną i istotną z punktu widzenia ochrony najcenniejszych zabytków na terenie Powiatu Poznańskiego.

• **Efektywność**

Efektom działania jest znacząca poprawa stanu technicznego budynków na których wykonano prace konserwatorsko-restauratorskie.

• **Skuteczność**

Działanie cechuje wysoka skuteczność. Przekazane przez Powiat Poznański środki finansowe na realizację prac konserwatorskich przyczyniły się do wykonania zaplanowanych prac.

• **Użyteczność**

Zdecydowana większość dofinansowanych przez powiat renowacji i konserwacji obiektów zabytkowych dotyczyła obiektów sakralnych, gdzie wnioskodawcami byli przedstawiciele wyznań z obszaru powiatu. Wykonane prace na obiektach sakralnych, niejednokrotnie stanowiące jedne z najcenniejszych obiektów w gminach przyczyniły się m.in. do poprawy stanu technicznego, zabezpieczenia przed postępującym niszczeniem, uwydatnienia walorów architektonicznych, poprawy warunków korzystania z obiektów przez społeczności lokalne, a także wzrostu atrakcyjności turystycznej w gminach.

Podobnie wysoka wartość użytkowa wykonanych prac dotyczy inwestycji wykonanych w:

- pałacu w Przybrodzie
- w Galerii Miejskiej w Mosinie
- Instytucie Dendrologii PAN w Kórniku
- Bibliotece Kórnickiej
- pałacu w Murowanej Goślinie
- pałacu w Jankowicach
- Muzeum Regionalnym w Stęszewie

- **Trwałość**

Realizacja działania przyczyniła się do uzyskania trwałych efektów w postaci wykonanych, konkretnych inwestycji renowacyjnych i konserwatorskich. Działanie ze względu na swój materialny charakter zapewnia wysoką trwałość i użyteczność przez kolejne lata użytkowania obiektów. Kontynuacja realizacji działania w następnych latach przyczyni się do wzrostu atrakcyjności turystycznej powiatu poznańskiego jak również podniesie jakość korzystania z ww. obiektów przez ich użytkowników.

7. Końcowa ocena działania

Realizację działania należy ocenić bardzo wysoko, nadając ocenę 5 (bardzo dobra) w skali od 1 do 5. Efektami działań w zakresie konserwacji, restauracji i modernizacji budynków stanowiących dobro kultury w powiecie poznańskim było zabezpieczenie i utrzymanie obiektów oraz ich otoczenia w jak najlepszym stanie technicznym, gwarantującym korzystanie z nich w sposób bezpieczny i zapewniający trwałe zachowanie ich wartości. Istotnym efektem działania jest również zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia naukowych prac badawczych nad zabytkami. W wyniku realizacji działania wykonanych zostało 28 prac konserwatorsko-restauratorskich (w tym 21 obiektów sakralnych).

Dzięki dotacjom na przeprowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych udzielonym z budżetu Powiatu Poznańskiego nastąpiła znacząca poprawa stanu technicznego obiektów wpisanych do rejestru zabytków. Zwiększono ilość odnowionych zabytków, znacząco poprawiając atrakcyjność turystyczną powiatu poznańskiego.

Realizacja działania związana była wyłącznie z przeprowadzeniem technicznych prac remontowych, konserwatorskich, które realizowane były na podstawie corocznych uchwał Rady Powiatu w sprawie zatwierdzenia zestawień podziału środków budżetowych w danym roku na wykonanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków.

8. Rekomendacje

Działanie powinno być kontynuowane i utrzymane w kolejnych latach. Należy jednak rozważyć podjęcie działań promocyjnych upowszechniających działalność konserwatorską oraz edukację wśród dzieci i młodzieży, przyczyniającą się do wzrostu wiedzy i świadomości wśród dzieci i młodzieży z zakresu wspólnego, lokalnego dziedzictwa kultury.

Konieczne wydaje się wprowadzenie zaleceń przeformułowania celów i działań powiatu w ww. zakresie (na etapie aktualizacji strategii) tak, aby możliwe było wykazanie faktycznego zaangażowania Powiatu Poznańskiego w ochronę dziedzictwa narodowego.

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu
- Wywiad z Powiatowym Konserwatorem Zabytków - Panem Wiesławem Biegańskim

Załącznik nr 1
Etapy realizacji działania

Wydatki z budżetu Powiatu Poznańskiego w latach 2006 - 2011 przeznaczone na ochronę dóbr kultury				
	Rok	Wnioskodawcy	Nazwa zadania	Kwota dotacji
1	2006	Muzeum Regionalne w Stęszewie	Renowacja dokumentów Bractwa Strzeleckiego założonego w 1752 roku	2 000,00 zł
suma:				2 000,00 zł
2	2008	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Ducha w Pobiedziskach	Remont dachu nad nawą kościoła p.w. Świętego Ducha w Pobiedziskach	20 000,00 zł
	2009		Remont zachowawczy i impregnacja drewnianego stropu kościoła parafialnego p. w. Św. Ducha w Pobiedziskach	20 000,00 zł
suma:				40 000,00 zł
3	2006	Parafia Rzymskokatolicka p. w. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie	Renowacja ołtarza bocznego (prawego) w kościele parafialnym w Długiej Goślinie	6 000,00 zł
	2007	Parafia Rzymskokatolicka p. w. Marii Magdaleny w Długiej Goślinie	Konserwacja struktury ołtarza, konserwacja figur, konserwacja snycerki, rekonstrukcja kolumnady, przebudowa nastawy ołtarza	16 000,00 zł
suma:				22 000,00 zł
4	2006	Parafia Rzymskokatolicka p. w. Św. Idziego w Modrzu Parafia Rzymskokatolicka p. w. Św. Idziego w Modrzu Parafia Rzymskokatolicka p. w. Św. Idziego w Modrzu	Renowacja ścian wewnętrznych	8 000,00 zł
	2008		Prace remontowo-konserwatorskie elewacji kościoła parafialnego	30 000,00 zł
	2010		Na wieży i elewacji północnej odbicie uszkodzonych tynków, oczyszczenie powierzchni murów, uzupełnienie uszkodzonych gzymsów i profili tynkiem wapiennym, przygotowanie podłoża pod nowe tynki i wykonanie nowych tynków wapiennych w miejsce skutych zgodnie z pozwoleniem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Nr 363/2008/A	30 000,00 zł
suma:				68 000,00 zł
5	2011	Rzymskokatolicki Kościół Parafialny p.w. Św. Mikołaja Żydowo	Ołtarz boczny p. w. MB Częstochowskiej z kościoła p. w. Św. Mikołaja w Żydowie	20 000,00 zł
suma:				20 000,00 zł
6	2006	Parafia p.w. Św. Kazimierza w Gułtowach	Renowacja ścian zewnętrznych, szachulcowych Kościoła p.w. Św. Kazimierza w Gułtowach	10 000,00 zł
	2007		Konserwacja pokrycia dachu z gontów	10 000,00 zł
	2008		Impregnacja więźby ciesielskiej dachu i budulca drewnianego wieży kościoła p.w. Św. Kazimierza w Gułtowach	20 000,00 zł
	2009		Wymiana podłogi w kościele i renowacja murów fundamentowych (cokołu) od strony wnętrza kościoła p. w. Św. Kazimierza w Gułtowach	25 000,00 zł
	2011		Dwa konfesjonały rokokowe z III ćw. XVIII w.	16 500,00 zł
suma:				81 500,00 zł
7	2006	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. Św. Tymoteusza	Kompleksowa konserwacja elewacji zewnętrznych kościoła parafialnego	6 000,00 zł

	2007	w Białężynie	Oczyszczenie i konserwacja stolarki okiennej, wymiana drzwi wejściowych - zewnętrznych, wykonanie nowej posadzki z płytek ceramicznych, skucie starych tynków i uzupełnienie nowymi malowanie wnętrza	10 000,00 zł
	2008		Renowacja zabytkowej werandy na plebani przy kościele św. Tymoteusza w Białężynie	13 000,00 zł
suma:				29 000,00 zł
8	2006	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. Św. Mikołaja w Wierzenicy	Konserwacja ołtarzy bocznych p.w. Św. Filipa i Św. Krzyża	7 000,00 zł
	2007		Konserwacja ambony i chrzcielnicy w części prezbiterium: stanowiącym element wyposażenia kościoła (demontaż, dezynfekcja, impregnacja strukturalna, oczyszczenie, zabezpieczenie usunięcie przemalowań, rekonstrukcja stopu chrzcielnicy, retusz i rekonstrukcja stopy chrzcielnicy, retusz i rekonstrukcja metalizacji srebrem, retusz i rekonstrukcja polichromii w technice oryginału, uzupełnienie gruntów i retusz warstwy obrazów ambony, zabezpieczenie końcowe)	10 000,00 zł
	2008		Renowacja należących do wystroju wnętrza kościoła p.w. Św. Mikołaja w Wierzenicy: 1) krucyfiks z uszakami 2) grupy Aniołków z Hierogramem 3) lichtarzy sz. 7.	10 000,00 zł
	2009		Zabezpieczenie i uzupełnienie trzech zabytkowych feretronów "Matki boskiej Nieustającej Pomocy, Serca Jezusa", "Św. Barbara, Św. Paweł", "Matka Boża Bolesna, Św. Tereska od Dzieciątka Jezus" w kościele p. w. Św. Mikołaja w Wierzenicy	10 000,00 zł
	2010		Konserwacja prospektu organowego zgodnie z pozwoleniem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Nr 19/B/2010	17 800,00 zł
	2011		Krypta grobowa Rodziny Cieszkowskich w kościele Św. Mikołaja w Wierzenicy	25 000,00 zł
	suma:			
9	2006	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. Św. Barbary w Tomicach	Remont szkarpy (przypory) kościoła gotyckiego w Tomicach	8 000,00 zł
	2007		Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej	7 500,00 zł
	2008		Wymiana pokrycia dachowego z dachówki karpíówki, remont zachowawczy więźby ciesielskiej z impregnacją, wykonanie opierzeń blacharskich i rynien z blachy miedzianej oraz rur spustowych w kościele parafialnym p.w. Św. Barbary w Tomicach	50 000,00 zł
	2009		Wzmocnienie murów kościoła ponad terenem i sklepień ceramicznych w Kościele p. w. Św. Barbary w Tomicach	25 000,00 zł
	2010		Kontynuacja renowacji Kościoła p. w. Św. Barbary w Tomicach: naprawa murów i schodów drewnianych wejścia na chór zgodnie z pozwoleniem Starosty Poznańskiego Nr 13/A/2010	19 942,94 zł
	2011		Kościół parafialny p. w. Św. Barbary w Tomicach	30 000,00 zł

suma:			140 442,94 zł	
10	2006	Parafia Rzymsko - katolicka p.w. Św. Jana Bosko w Luboniu	Remont dachu i wnętrz kościoła Rzymsko - Katolickiego p.w. Św. Jana Bosko w Luboniu	15 000,00 zł
suma:			15 000,00 zł	
11	2008	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. Św. Jadwigi Śląskiej w Łodzi k/ Stęszewa	Prace mają przywrócić pierwotny wygląd oraz scalić kompozycyjnie ołtarz z całością wnętrza kościół p.w. Św. Jadwigi Śląskiej w Łodzi odrestaurowanego w 1981 r.	30 000,00 zł
suma:			30 000,00 zł	
12	2006	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny Jerzykowo, Okrężna 31 62 - 007 Biskupice Wlkp.	Wykonanie renowacji powierzchni ścian i sklepienia oraz wykonanie polichromii prezbiterium kościoła p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Jerzykowie	4 000,00 zł
suma:			4 000,00 zł	
13	2006	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Św. Jana Chrzciciela 63 - 006 Krerowo 3	Remont drewnianej dzwonnicy przy kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela w Krerowie	6 000,00 zł
	2007		Remont drewnianej dzwonnicy przy kościele p.w. Św. Jana Chrzciciela w Krerowie: - remont zachowawczy, wymiana elementów konstrukcji ciesielskiej hełmu dzwonnicy z impregnacją, - wykonanie deskowania hełmu dzwonnicy i ułożenie na deskowaniu izolacji z jednej warstwy papy, - pokrycie hełmu dzwonnicy blachą miedzianą	10 000,00 zł
	2008		Remont pokrycia dachu kościoła p.w. Św. Jana Chrzciciela w Krerowie	10 000,00 zł
suma:			26 000,00 zł	
14	2006	Parafia Rzymsko - Katolicka p.w. Św. Mikołaja Siedlec 16 62 - 025 Kostrzyn	Dokończenie renowacji elewacji zewnętrznych zabytkowego kościoła pod wezwaniem św. Mikołaja w Siedlcu	10 000,00 zł
	2011		Obraz Św. Mikołaja w kościele parafialnym w Siedlcu	20 000,00 zł
suma:			30 000,00 zł	
15	2006	Parafia rzymsko - Katolicka p.w. Św. Wawrzyńca ul. Starowiejska 30 Niepruszewo 64 - 320 Buk	Zakup i wymiana ołacenia na Kościele gotyckim w Niepruszewie	8 000,00 zł
	2007		Wzmocnienie konstrukcji dachu i likwidacja ugięcia stropu w osiach "9" i "11"	24 949,57 zł
	2008		Remont bramy - dzwonnicy przy kościele p.w. Św. Wawrzyńca w Niepruszewie	30 000,00 zł
	2009		Remont szczytu kościoła p. w. Św. Wawrzyńca w Niepruszewie	30 000,00 zł
suma:			92 949,57 zł	
16	2007	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Narodzenia NMP w Tulcach ul. Poczтова 1 63-004 Tulce	Generalna konserwacja całego ołtarza głównego, restauracja figur w tym cudownej figury matki Bożej Tuleckiej z 1500 roku. Konserwacja dwóch obrazów w ołtarzu oraz całego ołtarza drewnianego.	20 000,00 zł
suma:			20 000,00 zł	

17	2007	Gmina: Murowana Goślina ul. Poznańska 18 62-095 Murowana Goślina	1) Inwentaryzacja budynku, 2) Wykonanie ekspertyzy technicznej oraz konserwatorskiej, 3) Opracowanie programu prac konserwatorskich 4) Wykonanie projektu budowlanego obejmującego w szczególności : odtworzenie okien, odrzwi drzwi zewnętrznych, remont stropów i dachu, wykonanie rynien spustowych, odnowienie i uzupełnienie tynków)	20 000,00 zł
	2007		1. Wykonanie koniecznych badań podłoża gruntowego i opracowanie dokumentacji geotechnicznej 2. Aktualizacja inwentaryzacji pałacu 3. Opracowanie kompleksowej dokumentacji projektowej budowlanej wykonawczej i kosztorysowej (kosztorys inwestorski, pomiar robót, kosztorys ślepy) wraz ze specyfikacją techniczną wykonania i odbioru robót dla pałacu oraz opracowanie zbiorczego zestawienia kosztów całości zadania z rozbiem na obiekty, rodzaje robót i elementów. Opracowana kompleksowa dokumentacja projektowa, budowlana - wykonawcza wszystkich branż wraz z kosztorysami, pomiarami, specyfikacjami technicznymi warunków wykonania i odbioru robót winna uwzględniać potrzeby gminy Murowana Goślina.	20 000,00 zł
	2008		Przedmiotem prac jest opracowanie kompleksowej inwentaryzacji budowlanej wraz z ekspertyzą techniczną pałacu w Murowanej Goślinie. Zakres opracowania: opis budynku, rysunki techniczne, rysunki techniczne detali architektonicznych, charakterystyka techniczna budynku, charakterystyka wszystkich instalacji i urządzeń w budynku, dokumentacja fotograficzna budynku od zewnątrz i od wewnątrz, ekspertyza techniczna konstrukcji budynku w pałacu w Murowanej Goślinie	20 000,00 zł
suma:				60 000,00 zł
18	2007	Gmina: Tarnowo Podgórne ul. Poznańska 115 62-080 Tarnowo Podgórne	Wykonanie pełnobranżowej dokumentacji projektowej remontu Pałacu w Jankowicach wraz z zagospodarowaniem terenu	20 000,00 zł
	2008		Wykonanie badań konserwatorskich elewacji i wnętrza pałacu, opracowanie programów konserwatorskich dla wszystkich elementów elewacji i wnętrza oraz wykonanie analizy technologicznej materiałów oryginalnie użytych jak również analiza stanu zachowania i przyczyn zniszczeń elementów elewacji i wnętrza w Pałacu w Jankowicach	30 000,00 zł
suma:				50 000,00 zł

19	2007	Instytut Dendrologii PANw Kórniku ul. Parkowa 562-035 Kórnik	Wniosek obejmuje etap przygotowawczy prac - wykonanie projektu budowlanego zgodnie z przepisami prawa budowlanego w porozumieniu z WKZ i obejmuje : wykonanie pomiarów oraz projektu budowlanego złożonego z części opisowo-rysunkowej z przedmiarem robót, uzgodnionej koncepcji przebudowy, części kosztorysowej oraz szczegółowej specyfikacji technicznej	5 000,00 zł
	2008		Prace przygotowawcze do wykonania: projektu budowlanego cz. II parku zabytkowego wchodzącego w skład zespołu zamkowego w Kórniku	19 250,00 zł
suma:				24 250,00 zł
20	2008	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Wszystkich Świętych w Chludowie	Szlifowanie, olejowanie i lakierowanie drewnianej podłogi oraz desek wspornikowych kłęczników w Kościele p.w. Wszystkich Świętych w Chludowie	19 574,61 zł
	2008		Rozbiórka oraz odbudowa wieży kościoła w ramach prac interwencyjnych, wynikających z zagrożenia zabytków	70 000,00 zł
suma:				89 574,61 zł
21	2006	Parafia Rzymo - Katolicka p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny Jerzykowo, Okrężna 31 62 - 007 Biskupice Wlkp.	Wykonanie renowacji powierzchni ścian i sklepienia oraz wykonanie polichromii prezbiterium kościoła p.w. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny w Jerzykowie	4 000,00 zł
suma:				4 000,00 zł
22	2008	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Św. Józefa w Kicinie ul. Kościelna 2 62-004 Czerwonak	Remont posadzki w prezbiterium kościoła w ramach prac interwencyjnych, wynikających z zagrożenia zabytków	34 614,60 zł
	2009		Pełna konserwacja i renowacja zabytkowego prospektu organowego i barierki chóru oraz kompleksowa renowacja zabytkowych figur św. Piotra i św. Pawła w kościele p. w. Św. Józefa w Kicinie	65 000,00 zł
	2011		Kościół drewniany p. w. Św. Józefa w Kicinie	25 000,00 zł
suma:				124 614,60 zł
23	2009	Urząd Miejski w Mosinie Pl. 20 Października 1 62-050 Mosina	Wykonanie projektu (dokumentacji konserwatorskiej i projekty budowlanego z niezbędnymi ekspertyzami) remontu Galerii Miejskiej - Izby Muzealnej	28 200,00 zł
suma:				28 200,00 zł
24	2009	Parafia Rzymskokatolicka p. w. Narodzenia NMP w Sobocie ul. Poznańska 9 62-090 Rokietnica	Prace restauracyjne organów, fundamentu i balustrady chóru. Remont sufitu kościoła nad instrumentem oraz instalacji elektrycznej w obrębie chóru w kościele p. w. Narodzenia NMP w Sobocie	81 800,00 zł
	2010		Wykonanie wiatrownic: manualowego i pedałowego, wykonanie kopii i restauracji piszczałek drewnianych, metalowych, wykonanie prac przy kontuarze wraz z klawiaturą, ławą i pedałami. Wykonanie traktury rejestrowej, intonacja instrumentu zgodnie z pozwoleniem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Nr 70/B/2008	100 000,00 zł
suma:				181 800,00 zł

25	2009	Parafia Rzymskokatolicka p. w. Św. Stanisława Bp. i M. we Wronczynie Wronczyn 12 62-010 Pobiedziska	Remont wolnostojącej drewnianej dzwonnicy przy kościele parafialnym p. w. Św. Stanisława Bp. i M. we Wronczynie	15 000,00 zł
suma:				15 000,00 zł
26	2009	Biblioteka Kórnicka Polskiej Akademii Nauk ul. Zamkowa 5 62-035 Kórnik	Prace konserwatorskie i roboty budowlane przy schodach granitowych i moście kamiennym nad fosą otaczającą Zamek w Kórniku	300 000,00 zł
	2010		Remont i konserwacja mostu nad fosą w Kórniku - etap II zgodnie z pozwoleniem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Nr 790/A/2008	352 000,00 zł
suma:				652 000,00 zł
27	2010	Parafia Rzymsko-Katolicka p. w. Matki Boskiej Częstochowskiej w Krośnie ul. Główna 41 62-050 Mosina	Wymiana lub naprawa: puszczątek prospektowych, puszczątek drewnianych, puszczątek metalowych, wiatrownic stożkowych, kontuaru, klawiatur manualowych i pedałowych, mieszków i innych niezbędnych elementów - zgodnie z pozwoleniem Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Nr 22/B2010	80 000,00 zł
suma:				80 000,00 zł
28	2011	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu Rolniczo - Sadownicze Gospodarstwo Doświadczalne Przybroda ul. Parkowa 4 62-090 Rokietnica	Pałac w Przybrodzie	43 500,00 zł
suma:				43 500,00 zł

Źródło: Powiatowy Konserwator Zabytków

Działanie 12.2.1.

Rozwijanie w placówkach oświatowych podległych powiatowi form edukacji z zakresu kultury i tradycji regionu

1. Cel i zakres działania

Celem działania jest rozwijanie form edukacji z zakresu kultury i tradycji regionu oraz wzmocnienie tożsamości lokalnej wśród młodzieży.

Jak zapisano w Strategii, założono, że realizacja działania przebiegać będzie w formie zajęć prowadzonych przez historyków regionalistów, historyków sztuki, przedstawicieli muzeów regionalnych, konkursy i olimpiady, opracowanie i rozpowszechnienie w szkołach materiałów edukacyjnych z zakresu kultury i tradycji regionu.

2. Realizator działania

- Dyrektorzy, nauczyciele i uczniowie szkół,
- Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego w Poznaniu,

Partnerzy:

- Instytut Pamięci Narodowej o/Poznań
- uczelnie wyższe
- organizacje pozarządowe
- historycy i pasjonaci historii i regionu, i inni

3. Realizacja działania

Wydarzenia, spotkania, prelekcje i konkursy z zakresu kultury i tradycji regionu prowadzone są w szkołach głównie podczas trwania roku szkolnego. Większość tych spotkań ma charakter kameralny, przeznaczony dla nielicznej grupy uczniów, co ułatwia nawiązywanie więzi nauczyciel-uczeń.

W 2007 roku w SOSW w Mosinie zrealizowany został projekt rządowy z cyklu „Podróże historyczno – kulturowe w czasie i przestrzeni”, który uzyskał dofinansowanie z budżetu państwa. W ramach projektu odbyły się trzy wycieczki:

- Wycieczka do Biskupina - 17.09.2007 roku odbyła się wycieczka do rezerwatu archeologicznego w Biskupinie. Wyjazd ten zorganizowany został w okresie Festynu Archeologiczny " Bałtowie - północni sąsiedzi Słowian". W wycieczce wzięli udział uczniowie klasy szóstej Szkoły Podstawowej oraz II klasy Gimnazjum. Celem wycieczki było rozwijanie zainteresowania uczniów wiedzą o regionie, zapoznanie uczniów z najbliższą okolicą, atrakcjami naszego regionu, budzenie szacunku wobec dóbr kultury a przede wszystkim zwiedzanie rezerwatu archeologicznego oraz poznanie życia ludzi w dawnym Biskupinie. Uczniowie mogli przyglądać się starodawnym technikom rękodzieła m.in. garncarze, jubilerzy, kowale, bursztyniarze oraz bartnicy. A także okazję podziwiać inscenizacje bitwy między Słowianami i Bałtami.
- Wycieczka do Krakowa - W pierwszych dniach października 2007 r. uczniowie klas drugich Gimnazjum Specjalnego oraz klas ponadgimnazjalnych Trzyletniej Specjalnej Szkoły Przystosabiającej do Pracy odbyli wycieczkę pt. „Kraków - dawna siedziba królów". W wyjeździe uczestniczyło siedemnastu uczniów oraz sześciu opiekunów. Uczniowie zwiedzili Sanktuarium Matki Boskiej w Częstochowie oraz w Łagiewnikach, Wzgórze Wawelskie oraz okolice Smoczej Jamy, gdzie zapoznali się z legendą o Krakowie. Odwiedzili pamiątkowe okno,

związane z osobą Jana Pawła II przy ul Franciszkańskiej 3. Na rynku w Krakowie zwiedzili Sukiennice oraz Kościół Mariacki z Ołtarzem Wita Stwosza. Uczestniczyli w przedstawieniu teatralnym "Okno na Parlament" w Teatrze Bagatela. Przejeżdżając przez Ojcowski Park Narodowy, zwiedzili zamek w Pieskowej Skale oraz Maczugę Herkulesa.

- Wycieczka Szlakiem Piastowskim – uczniowie klas drugich Gimnazjum Specjalnego oraz klas ponadgimnazjalnych Trzyletniej Specjalnej Szkoły Przystosowanej do Pracy odbyli jednodniową wycieczkę Szlakiem Piastowskim. W wyjeździe uczestniczyło 23 uczniów oraz pięciu opiekunów. Celem wycieczki było poznanie miejsc związanych z początkami państwa Polskiego. Uczniowie zwiedzili Archikatedrę Gnieźnieńską: obejrzeli Drzwi Gnieźnieńskie oraz podziemia katedry. Na Ostrowie Lednickim zwiedzili Muzeum pierwszych Piastów, poznając miejsce Chrztu Polski oraz siedzibę Mieszka I (źródło: opis projektu na Portalu Urzędu Miasta Poznania www.poznan.pl oraz strona SOSW w Mosinie: www.soswmosina.pl).

W czerwcu 2011 roku zrealizowany został projekt o nazwie: Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 - edukacja historyczna dla uczniów ze szkół prowadzonych przez Powiat Poznański.

Celem projektu było poszerzenie wiedzy uczniów z zakresu historii lokalnej oraz kształtowanie postaw patriotycznych. Projekt zrealizowany został w formie zajęć muzealnych, pozwalających na poznanie i zrozumienie wydarzeń związanych z Powstaniem Wielkopolskim i odrodzeniem państwa polskiego. W czasie trwania projektu uczniowie zwiedzili m. in. stałą ekspozycję na temat Powstania Wielkopolskiego mieszczącą się w Muzeum Powstania Wielkopolskiego oraz obejrzeli film na temat Powstania Wielkopolskiego. Zdobyta przez uczniów wiedza podniosła poziom świadomości i tożsamości młodzieży.

W projekcie udział wzięły 3 placówki szkolne oraz 38 uczniów (w tym 15 niewidomych i niedowidzących) i 7 opiekunów:

- Zespół Szkół im. Jadwigi i Władysława Zamoyskich w Rokietnicy : 7 uczniów + 1 opiekun,
- Zespół Szkół im. Jadwigi i Władysława Zamoyskich w Rokietnicy, filia w Murowanej Goślinie: 10 uczniów i 1 opiekun,
- Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Owińskach: 21 uczniów i 5 opiekunów.

Projekt został zrealizowany przy ścisłej współpracy Powiatu Poznańskiego z Wielkopolskim Muzeum Walk Niepodległościowych, oddział: Muzeum Powstania Wielkopolskiego 1918-1919 w Poznaniu.

W 2011 roku w ramach realizacji działania odbyła się sesja naukowa dla uczniów ZS w Kórniku zorganizowana w Bibliotece Kórnickiej, w której uczestniczyło 100 uczniów. Projekt zrealizowany został dzięki ścisłej współpracy szkoły z Instytutem Historii UAM Poznań, IPN o/Poznań, Urzędem Miejskim w Kórniku, Zamkiem Kórnickim i Biblioteką Kórnicką.

W 2010 roku w ramach realizacji projektu: „Funkcjonowanie i kierunki rozwoju aglomeracji poznańskiej” w Centrum Badań Metropolitalnych UAM, opublikowany został „Atlas aglomeracji poznańskiej”. Atlas jest publikacją o charakterze popularno-naukowym i edukacyjnym, zawierającą m. in. informacje o środowisku przyrodniczym, kulturze, edukacji, sporcie, turystyce i gospodarce w aglomeracji poznańskiej. Atlas jest cenną skarbnicą wiedzy na temat historii i kultury regionu.

Książka ta przekazana została do wszystkich szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Powiat Poznański za pośrednictwem Starostwa Powiatowego.

Powyżej wymieniono przykładowe projekty, należy jednak podkreślić, że liczba tego typu przedsięwzięć w szkołach jest o wiele większa. Analiza informacji zamieszczonych na oficjalnych portalach szkół oraz na stronach Starostwa Powiatowego pozwala stwierdzić, że aktywność szkół jest w tym zakresie bardzo duża, również jeśli chodzi o pozyskiwanie środków zewnętrznych.

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżety szkół,
- Budżet Starostwa Powiatowego,
- Kuratorium Oświaty.
- Podróże historyczno-kulturowe – całkowita wartość projektu: 11 254,23 zł , w tym Kuratorium Oświaty – 4 615 zł; wkład własny szkoły- 6 639,23 zł.

Realizacja działania w pozostałych przypadkach ma charakter niskokosztowy. Środki na realizację działania pochodziły głównie z budżetu szkół.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

- 133 wydarzenia na temat kultury i tradycji regionu, zrealizowane w szkołach Powiatu Poznańskiego,
- 5071 uczestników ww. wydarzeń.

Tab. 1. Liczba wydarzeń, spotkań, konkursów, prelekcji z zakresu kultury i tradycji regionu przeprowadzonych w szkołach Powiatu Poznańskiego w latach 2006-2011

Szkoła	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011
Zespół Szkół w Bolechowie	2	2	2	1	1	0	8
Zespół Szkół w Kórniku	0	0	0	0	0	5	5
Liceum Ogólnokształcące w Puszczykowie	5	4	7	5	6	7	34
Zespół Szkół nr 1 w Swarzędzu	2	1	1	2	0	0	6
Zespół Szkół w Rokietnicy - Rokietnica	2	2	2	2	3	3	14
Zespół Szkół w Rokietnicy - M. Goślina	1	1	2	1	1	1	7
Zespół Szkół w Rokietnicy - Poznań	4	3	4	7	8	17	43
Zespół Szkół w Mosinie	2	2	4	3	5	0	16
ogółem	18	15	22	21	24	33	133

Źródło: Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

Tab.2. Liczba uczestników wydarzeń, spotkań, konkursów, prelekcji z zakresu kultury i tradycji regionu przeprowadzonych w szkołach Powiatu Poznańskiego w latach 2006-2011

Szkoła	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2006-2011
Zespół Szkół w Bolechowie	65	90	82	50	56	0	343
Zespół Szkół w Kórniku	0	0	0	0	0	100	100
Liceum Ogólnokształcące w Puszczykowie	120	80	150	130	140	150	770
Zespół Szkół nr 1 w Swarzędzu	45	200	250	100	0	0	595
Zespół Szkół nr 2 w Swarzędzu	0	0	0	0	0	0	0
Zespół Szkół w Rokietnicy - Rokietnica	165	109	156	96	108	70	704
Zespół Szkół w Rokietnicy - M. Goślina	77	69	19	52	54	43	314
Zespół Szkół w Rokietnicy - Poznań	174	210	185	370	262	380	1581
Zespół Szkół w Mosinie	108	184	162	90	120	0	664
ogółem	754	942	1004	888	740	743	5071

Zródło: Wydział Edukacji Starostwa Powiatowego, 2012 r.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

• Trafność

Zgodnie z art. 4 pkt. 1 ustawy o samorządzie powiatowym z dnia 5 czerwca 1998 r., Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym m. in. z zakresu edukacji publicznej, kultury i promocji powiatu.

W ramach realizowania zadań publicznych w ww. dziedzinach konieczne jest zbudowanie partnerstwa pomiędzy instytucjami lokalnymi, w tym szkołami, muzeami, organizacjami pozarządowymi.

Działanie odpowiada potrzebom młodych ludzi, z punktu widzenia kształtowania się ich postaw patriotycznych, poczucia tożsamości i przywiązania do miejsca zamieszkania. Realizacja działań „u podstaw” wpływa na kształtowanie świadomej swego pochodzenia i historii generacji, wrażliwej na losy historii i ludzi, a przyszłości na przekazywanie postaw patriotycznych swoim dzieciom i rodzinie.

Działanie jest zgodne z Programem 5.6. Tożsamość metropolitalna Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. Celem ww. Programu jest kształtowanie, rozwój i promocja identyfikacji mieszkańców z Metropolią Poznań jako wspólnym miejscem zamieszkania, pracy, wypoczynku i korzystania z usług ponad granicami administracyjnymi.

• Efektywność

Na wysoką efektywność działania wpływa zaangażowanie wielu partnerów, którzy przyczyniają się do realizacji projektów poprzez wkład finansowy i pozafinansowy.

Zaangażowanie wielu partnerów wpływa na racjonalny podział zadań oraz efektywność ich wykonywania.

- **Skuteczność**

Realizacja projektu z pewnością przyczyniła się do zwiększenia doświadczeń instytucji w zakresie organizowania tego typu projektów oraz poszerzenia wiedzy wśród uczniów na temat regionu.

- **Użyteczność**

Działanie ma wysoce użyteczny charakter. W pełni zaspokaja oczekiwania dzieci i młodzieży w zakresie edukacji historycznej w formie zajęć nieobowiązkowych.

Stanowi użyteczne narzędzie rozwijania umiejętności pedagogicznych nauczycieli, natomiast młodzieży pozwala w sposób interesujący i ciekawy poszerzyć wiedzę.

Udział w projektach przyczynia się nie tylko do podnoszenia wiedzy w konkretnej dziedzinie, poprawia również relacje społeczne pomiędzy rówieśnikami oraz pomiędzy uczniami a kadrą pedagogiczną.

Pozwala na nawiązanie nowych kontaktów z pracownikami instytucji branżowych.

- **Trwałość**

Efekty projektów realizowanych w ramach działania można uznać za trwałe. Są one z pewnością obecne w dalszych decyzjach uczniów i rzutować mogą na wybór dalszej ścieżki kariery zawodowej, poprzez podejmowanie decyzji o zamieszkaniu i pracy w miejscu zamieszkania. Szerzenie wiedzy na temat kultury i tradycji regionu skutkuje przywiązaniem do regionu i większym identyfikowaniem się mieszkańców z jego kulturą.

Dla nauczycieli są okazją na doskonalenie wiedzy i poprawianie kontaktów z młodzieżą.

Konieczne jest zatem kontynuowanie realizacji działania poprzez zróżnicowane tematycznie projekty.

7. Końcowa ocena działania

Działanie oceniono na 5 (bardzo dobrze).

Na uwagę zasługuje wysoka jakość i różnorodność realizowanych w ramach działania projektów oraz trafny dobór partnerów i beneficjentów działań. Szkoły wykazują duże zaangażowanie w tworzenie projektów i ich późniejszą realizację, stając się najpierw wnioskodawcą, a następnie głównym realizatorem projektu. Należy zwrócić uwagę na dużą różnorodność projektów w zakresie kultury, historii, tradycji regionu.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się utrzymanie działania oraz jego zakresu.

Dla realizacji działania konieczna jest ścisła współpraca na osi administracja (Starostwo Powiatowe) – Dyrekcje szkół – Muzea, instytucje kultury, placówki naukowe. Niezbędne jest dokładne określenie zadań partnerów, w tym wyboru instytucji odpowiedzialnej na ciągły monitoring dostępnych źródeł finansowania. Rekomenduje się również występowanie o środki unijne, w tym przypadku wnioskodawcą mogą być poszczególni partnerzy łącznie lub osobno.

Liczba realizowanych projektów w poszczególnych latach, liczba uczniów i partnerów zaangażowanych w realizację projektu oraz środki wydatkowane na realizację projektów (w tym pochodzące ze źródeł zewnętrznych) mogą być przykładowymi wskaźnikami realizacji działania.

Rekomenduje się podjęcie działań mających na celu większe zaangażowania organizacji pozarządowych w tworzenie i realizację projektów, np. w ramach konkursów zlecających zadania publiczne w obszarze: edukacja. Korzystając z nabytej w projekcie wiedzy i na bazie dobrej współpracy instytucjonalnej należałoby dążyć do

realizacji kolejnych tego typu projektów, włączając w działanie kolejne szkoły i coraz większą liczbę uczniów.

9. Źródła informacji

- Wydziałem Tworzenia i Realizacji Projektów Starostwa Powiatowego w Poznaniu,
- Wydziałem Edukacji Starostwa Powiatowego w Poznaniu,
- Dyrekcje i oficjalne portale internetowe szkół prowadzonych przez Powiat Poznański.

Działanie 12.2.2

Prowadzenie wymiany kulturalnej i promocja tradycji Powiatu Poznańskiego za granicą

1. Cel i zakres działania

Celem działania jest promowanie, rozpowszechnianie folkloru i tradycji regionu poza granicami kraju. Działanie to realizowane jest poprzez organizację i wsparcie finansowe wyjazdów zagranicznych m.in. dziecięcych i młodzieżowych grup artystycznych z powiatu poznańskiego. Zgodnie z zapisami Strategii wymienione przedsięwzięcia Powiat Poznański realizuje w ramach priorytetów wynikających z Narodowej Strategii Rozwoju Kultury na lata 2004-2013 oraz w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych przewidzianych w uzupełnieniu programu na lata 2007-2013 a także w ramach Programu Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi.

2. Realizator działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu.

Partnerzy:

- Zespoły artystyczne z terenu powiatu poznańskiego
- Szkoły z terenu Powiatu Poznańskiego

3. Realizacja

Powiat Poznański realizował działanie poprzez finansowe wsparcie instytucji kultury i imprez promujących tradycję lokalną powiatu za granicą oraz w powiecie z udziałem gości zagranicznych. W ramach działania powiat wspierał działalność następujących gminnych instytucji i organizacji z obszaru kultury:

- Ośrodek Kultury i Sportu w Pobiedziskach
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Murowanej Goślinie
- Stowarzyszenie Kulturalne Orkiestra Dęta ze Swarzędza
- Gminny Ośrodek Kultury „Sezam” w Tarnowie Podgórnym

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet Powiatu Poznańskiego

W latach 2006-2011 Powiat Poznański wspierał finansowo wyjazdy zagraniczne zespołów artystycznych z terenu powiatu poznańskiego. Wydatki przedstawia tab. 1.

Tab. 1. Wydatki z budżetu powiatu na dofinansowanie realizacji działania

Rok	2006	2008	2009	2010	2011
Wydatki (w zł)	2 000	18 700	8 000	b.d	b.d

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

5. Efekty/ produkty realizacji działania

W ramach realizacji działania Powiat Poznański wspierał następujące wydarzenia kulturalne (według lat) z zakresu promocji lokalnych tradycji powiatu:

- 2006 rok - przy finansowym wsparciu z budżetu powiatu Ośrodek Kultury i Sportu w Pobiedziskach zrealizował projekt Prezentacja kultury polskiej przez Zespół Pieśni i Tańca „Wiwaty” na Międzynarodowych Festiwalach we Włoszech i Grecji,
- 2008 rok - przy finansowym wsparciu z budżetu Powiatu Poznańskiego zrealizowano następujące projekty:
 - a. Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Murowanej Goślinie udział Chóru Dziewczęcego „Canzona” i Żeńskiego „Canzona Absolwent” w Międzynarodowym Konkursie Chóralnym w Ołomuńcu 4 - 8 czerwca 2008, oraz Koncert Goślińskiej Kapeli „Eko Wuja Jacha” w Niemirów (25-30 września 2008 r.)
 - b. Stowarzyszenie Kulturalne Orkiestra Dęta ze Swarzędza Prezentacja kultury regionu oraz osiągnięć Stowarzyszenia poprzez udział w międzynarodowym turnieju orkiestr dętych,
 - c. Gminny Ośrodek Kultury „Sezam” w Tarnowie Podgórnym udział Zespołu Folklorystycznego "Lusowiaczy" w imprezie „Święto Świata” w Saverne we Francji. Koncert Galowy (11.10.2008 r.),
- 2009 rok - przy finansowym wsparciu z budżetu Powiatu Poznańskiego Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Murowanej Goślinie zrealizował projekt pn. udział Chóru Dziewczęcego „Canzona” i Żeńskiego „Canzona Absolwent” w Międzynarodowym Konkursie Chóralnym w Bad Ischl w Austrii,
- 2010 rok – w ramach projektów artystycznych realizowanych we współpracy z zagranicą dotacje otrzymały projekty, które odbywały się w kraju z udziałem zagranicznych artystów,
- 2011 i 2012 rok – w Programach Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi na lata 2011 i 2012 nie zamieszczono zadania priorytetowego dotyczącego wymiany kulturalnej z zagranicą.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

- **Trafność**
Realizacja działania przez Powiat Poznański jest zgodna z ustawowymi zadaniami powiatu w zakresie wspierania kultury i odpowiada potrzebom wzmocnienia, upowszechniania i promocji wiedzy o tradycji lokalnej za granicami kraju jak w powiecie. Dofinansowanie działania z budżetu powiatu przebiega na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- **Efektywność**
Efektem działania jest promowanie tradycji lokalnych powiatu za granicą. Z uwagi na doraźny charakter wspieranych wydarzeń trudno wskazać ich efektywność.
- **Skuteczność**
Przedsięwzięcia o charakterze wymiany kulturalnej przyczyniły się do promocji folklu i tradycji powiatu poznańskiego poza granicami Polski. Zrealizowane były wyjazdy m.in. do Włoch, Grecji, Ukrainy, Francji, Austrii. W ramach działania współfinansowane były wszystkie założone projekty, które cechował wysoki poziom
- **Użyteczność**
Realizacja działania przyczynia się stopniowo do promowania lokalnych tradycji powiatu poznańskiego za granicą. Jednak ze względu na brak badań opinii odbiorców i beneficjentów działania trudno określić właściwą jego użyteczność.

- **Trwałość**

Realizację działania należy uznać za okazjonalną, incydentalną z tego względu trudno wykazać trwałość efektów realizacji działania.

7. Końcowa ocena działania

W 5-stopniowej skali realizację zadania ocenia się na 4,5. Ocenę uzasadnia się pełną jego realizacją, jednak zwraca się uwagę na wybiórczy charakter działania.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się utrzymanie finansowego wsparcia przez powiat imprez z zakresu folkloru i tradycji regionu poza granicami kraju. Realizacja działania wpisuje się w zapisy Strategii Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej w programach: 4.2 – Współpraca i uczestnictwo w kulturze oraz 5.6 Tożsamość metropolitalna.

Jednocześnie warto rozważyć stały kontakt z wybranymi regionami w Europie, szczególnie partnerskimi w celu podtrzymywania więzi w ramach zagranicznego partnerstwa samorządów.

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu
- Wywiad z Panią Daria Kowalską Tonder – Dyrektor Wydziału Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Działanie 12.3.1

Organizacyjne i finansowe wsparcie organizacji pozarządowych i nagradzanie osób działających na rzecz rozwoju artystycznego dzieci i młodzieży

1. Cel i zakres działania

Zgodnie z zapisem Strategii celem działania jest finansowe wspieranie organizacji pozarządowych i organizowanych przez nie imprez kulturalnych w ramach działań priorytetowych, określonych w Rocznym Programie Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi.

Drugi trzon działania realizowany jest poprzez wprowadzenie systemu nagród dla osób lub podmiotów za wybitne osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury.

Organizacyjne wsparcie działania dotyczy kwestii promocji i rozpowszechniania informacji o imprezach kulturalnych i artystycznych odbywających się na terenie powiatu.

2. Realizator działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Partnerzy działania:

- organizacje pozarządowe z terenu powiatu poznańskiego,
- osoby fizyczne lub inne podmioty działające na rzecz kultury w powiecie poznańskim.

3. Realizacja działania

Realizacja działania dotyczyła przyznania dotacji za realizację wybranych w ramach konkursu imprez kulturalnych. Liczbę dofinansowanych imprez przedstawia tabela 1.

Tab. 1. Liczba dofinansowanych imprez kulturalnych w latach 2006-2012

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Liczba dofinansowanych imprez	21	20	23	28	12	8	15

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Od roku 2009 przyznawane są nagrody za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury.

4. Źródła i nakłady finansowe

- budżet Powiatu Poznańskiego

Tab. 2. Kwoty dofinansowanych przez Powiat Poznański imprez kulturalnych w latach 2006-2012

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kwota	54 000	78 500	105 200	189 900	121 500	98 200	210 000

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Tab. 3. Łączna wysokość nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury:

Rok	2009	2010	2011
Kwota	19 511,00	0,00	19 512,00

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

W roku 2009 przyznano 2 nagrody za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury, w 2010 roku nie przyznano nagród, w 2011 roku 3 nagrody, a w 2012 roku 2 nagrody.

Powiat Poznański wydawał też kalendarium imprez, m. in. kulturalnych.

5. Efekty/ produkty realizacji działania

Efektom realizacji działania było wsparcie konkretnych przedsięwzięć kulturalnych w gminach Powiatu Poznańskiego. Wykaz dofinansowanych imprez kulturalnych przez Powiat Poznański w latach 2006-2012 zawarty jest w załącznikach do uchwał Zarządu Powiatu w Poznaniu dot. rozstrzygnięcia konkursów ofert na wsparcie realizacji zadań Powiatu Poznańskiego w zakresie kultury i sztuki oraz kultury fizycznej i turystyki.

Przykładowe imprezy kulturalne, które uzyskały wsparcie ze strony powiatu to:

- Letni Festiwal Muzyczny „Musica sacra, Musica profana” – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Rekreacji w Murowanej Goślinie
- Biesiada Humoru i Piosenki Żydowskiej – Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kostrzynie
- Festiwal Muzyka z Kórnika – Fundacja Krąg Przyjaciół Poznańskiego Chóru Katedralnego

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

- **Trafność**
Realizacja działania jest w pełni trafna m.in. z uwagi na fakt, iż wspieranie rozwoju artystycznego wpisuje się w zakres zadań własnych powiatu.
- **Efektywność**
Ze względu na brak szczegółowych danych efektywność realizacji działania jest trudna do oceny
- **Skuteczność**
W ramach działania dofinansowano imprezy kulturalne zlecone do realizacji przez Powiat Poznański organizacjom pozarządowym, przyznano łącznie 7 nagród za osiągnięcia w dziedzinie twórczości artystycznej, upowszechniania i ochrony kultury, rozpowszechniano informacje o imprezach kulturalnych i artystycznych odbywających się na terenie powiatu poprzez publikowanie kalendarium tych imprez.
- **Użyteczność**
Działanie jest w pełni użyteczne. Odpowiada na oczekiwania dzieci i młodzieży a także związków i organizacji sportowych z obszaru powiatu.
- **Trwałość**
Działanie trwale aktywizuje organizacje prowadzące działalność w zakresie kultury i sztuki jak również dzieci i młodzież. Działanie przyczynia się do rozwoju artystycznego dzieci i młodzieży i motywuje je do twórczego spędzania czasu.

7. Końcowa ocena działania.

Działania należy ocenić na 5 (bardzo dobry) w 5-stopniowej skali (1-5) z uwagi na pełną realizację zamierzonych projektów i sposób realizacji działania.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się utrzymanie działania w następnych latach, wsparcie tym samym realizacji zapisów z strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej (program 4.2. Współpraca i uczestnictwo w kulturze

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu
- Wywiad z Dyrektorem Wydziału Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu - Panią Daria Kowalską Tonder

Działanie 12.3.2

Organizacyjne i finansowe wsparcie organizacji działających na rzecz wychowania fizycznego dzieci i młodzieży - współorganizowanie powiatowych imprez sportowych i rekreacyjnych oraz nagradzanie młodych sportowców i osób działających na rzecz rozwoju kultury fizycznej.

1. Cel i zakres działania

Celem działania jest rozwijanie sportowo – rekreacyjnej aktywności, zwłaszcza dzieci i młodzieży z powiatu poznańskiego poprzez organizacyjne i finansowe wsparcie organizacji działających na rzecz wychowania fizycznego dzieci i młodzieży. Działanie ma także na celu ciągłe podnoszenie rangi imprez sportowych i rekreacyjnych, w tym szczególnie zawodów poziomu ponadlokalnego. Działanie jest zgodne z zadaniami własnymi powiatu zawartymi u ustawie o samorządzie powiatowym w zakresie wspierania kultury fizycznej i turystyki.

2. Realizator działania

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

Partnerzy:

- Kluby sportowe z terenu powiatu poznańskiego
- Stowarzyszenia sportowe z terenu powiatu poznańskiego
- Szkoły i placówki oświatowe z terenu powiatu poznańskiego

3. Realizacja działania

Działanie realizowane jest poprzez udzielanie dotacji na organizację imprez sportowych, zwłaszcza dla dzieci i młodzieży z powiatu poznańskiego. Realizacja jest zgodna z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ponadto w ramach działania został wprowadzony system nagród dla sportowców, trenerów i działaczy z terenu powiatu za szczególne osiągnięcia sportowe. Od 2011 r. funkcjonują nagrody dla sportowców.

Realizacja działania w latach 2006-2011/2012 przebiegała na podstawie uchwał Rady Powiatu w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród finansowych dla wyróżniających się młodych sportowców z powiatu poznańskiego oraz w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród dla wyróżniających się trenerów lub działaczy sportu młodzieżowego powiatu poznańskiego.

Wykaz aktów prawnych Powiatu Poznańskiego regulujących realizację działania:

- 2006 rok: obowiązywały uchwały Rady Powiatu Poznańskiego nr XXII/294/II/2005 z dnia 27 września 2005 roku w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród finansowych dla wyróżniających się młodych sportowców z Powiatu Poznańskiego oraz nr XXXII/295/2005 z dnia 27 września 2005 roku w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród dla wyróżniających się trenerów lub działaczy sportu młodzieżowego Powiatu Poznańskiego;
- 2007 rok: uchwała Nr IX/75/III/2007 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 27 czerwca 2007 r. w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród finansowych dla wyróżniających się młodych sportowców z Powiatu Poznańskiego oraz Uchwały Nr X/87/III/2007 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 29 sierpnia 2007 roku

w sprawie zasad i trybu przyznawania nagród finansowych dla wyróżniających się trenerów i działaczy sportu młodzieżowego Powiatu Poznańskiego;

- 2008 rok: obowiązywała uchwała Nr IX/75/III/2007 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 27 czerwca 2007 r.
- 2009 rok: uchwała Nr XXXII/254/III/2009 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 26 sierpnia 2009 r. w sprawie: zasad i trybu przyznawania nagród finansowych dla wyróżniających się młodych sportowców z Powiatu Poznańskiego oraz Nr XXXII/256/III/2009 Rady Powiatu w Poznaniu z dnia 26 sierpnia 2009 roku w sprawie: zasad i trybu przyznawania nagród finansowych dla wyróżniających się trenerów i działaczy sportu młodzieżowego Powiatu Poznańskiego
- 2010 rok: obowiązywały uchwały Nr XXXII/254/III/2009 oraz Nr XXXII/256/III/2009 Rady Powiatu w Poznaniu
- rok 2011: uchwała nr IX/82/IV/2011 Rady Powiatu w Poznaniu w sprawie nagród dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe oraz nagród dla trenerów prowadzących szkolenie zawodników osiągających wysokie wyniki sportowe w międzynarodowym lub krajowym współzawodnictwie sportowym;
- rok 2012: obowiązuje uchwała nr IX/82/IV/2011.

4. Źródła i nakłady finansowe

- Budżet Powiatu Poznańskiego

W okresie 2006-2012 Powiat Poznański wspierał finansowo organizacje działające na rzecz wychowania fizycznego dzieci i młodzieży. Wykaz kwot dofinansowania zawiera tabela 1.

Tab. 1. Wydatki z budżetu powiatu na realizację działania w latach 2006-2012

Rok	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Nakłady	162 000	170 000	135 000	233 400	173 500	137 700	135 900

Źródło: Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu

5. Efekty/ produkty realizacji działania

Efektom realizacji działania jest wspieranie organizacji działających na rzecz wychowania fizycznego dzieci i młodzieży w zakresie organizacyjnym i finansowym. Dzięki realizacji działania udaje się systematycznie podnosić rangę imprez sportowych i rekreacyjnych w powiecie poznańskim. Duże znaczenie w tym zakresie mają nagrody udzielane młodym sportowcom i osobom działającym na rzecz rozwoju kultury fizycznej. Działanie ma „miękki” charakter, stąd efekty realizacji działania przynoszą szerokie korzyści społeczne.

6. Ocena realizacji działania wg kryteriów REEUS

- **Trafność**

Realizacja działania jest w pełni trafna m.in. z uwagi na fakt, iż wspieranie kultury fizycznej należy do zadań własnych powiatu. Poza tym promocja sportu i wychowania fizycznego, upowszechnianie zdrowego trybu życia to w pełni uzasadniony kierunek działania powiatu.

- **Efektywność**

Ze względu na brak szczegółowych danych efektywność realizacji działania jest trudna do oceny

- **Skuteczność**
Realizacja działania następuje poprzez współorganizację i dofinansowanie imprez sportowych, finansowe i organizacyjne wspieranie organizacji z obszaru sportu oraz nagradzanie młodych sportowców i osób działających na rzecz rozwoju kultury fizycznej, co stanowi niewątpliwie skuteczne narzędzie wspierania ww. działań. Wybór form i beneficjentów realizowany jest na podstawie Uchwał Rady Powiatu.
- **Użyteczność**
Działanie jest w pełni użyteczne. Odpowiada na oczekiwania dzieci i młodzieży a także związków i organizacji sportowych z obszaru powiatu.
- **Trwałość**
Działanie trwale aktywizuje organizacje z obszaru sportu i kultury fizycznej jak również dzieci i młodzież. Działanie przyczynia się do stopniowej zmiany świadomości dzieci i młodzieży w zakresie zdrowego stylu życia a także promocji sportu. Motywuje je do aktywnego spędzania czasu.

7. Końcowa ocena działania

Działanie należy ocenić na 5 (bardzo dobry) w 5-stopniowej skali (1-5) z uwagi na pełną realizację zamierzonych projektów i sposób realizacji działania.

8. Rekomendacje

Rekomenduje się utrzymanie działania w następnych latach, wsparcie tym samym realizacji zapisów z strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej (program 4.4. Metropolia sportu)

9. Źródła informacji

- Wydział Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu
- Wywiad z Dyrektorem Wydziału Promocji Starostwa Powiatowego w Poznaniu - Panią Daria Kowalską Tonder

6. Syntetyczna ocena Strategii

Dzięki strategicznemu planowaniu Powiat Poznański może formułować wyzwania stojące przed tą jednostką, wyodrębnić cele i artykułować wizję jaką chce osiągnąć. Już sam fakt oparcia polityk na wdrażaniu strategii, co istotnie monitorowanej, zasługuje na pozytywną ocenę.

Końcowa ocena Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego odnosi się do dwóch aspektów;

- Samego dokumentu strategicznego, jego struktury, przejrzystości, charakteru zapisów, funkcjonalności, podatności na ewaluację itp.
- Realizacji zapisów działań strategicznych, zgodnie z przyjętą w rozdziale 4. metodyką ewaluacji.

Syntetyczna ocena wszystkich działań strategicznych w zakresie ww. aspektów została przedstawiona w postaci tabelarycznej na końcu opracowania (Załącznik 1 - Syntetyczna ocena działań strategicznych). Zawiera ona katalog ocen przypisanych poszczególnym działaniom, podział działań strategicznych ze względu na ich charakter (obligatoryjny lub fakultatywny), rolę Powiatu jako realizatora działań, rodzaj źródeł finansowania działań z podziałem na własne i zewnętrzne, poziom realizacji działań (pełny, częściowy) oraz charakter rekomendacji usprawniającej ich realizację.

6.1. Ocena dokumentu strategicznego

Dobrze zredagowany dokument strategiczny zawiera takie zapisy jak: podmiot realizujący strategię, stosowne źródła finansowania zadania, opis jego etapowania a przed wszystkim zamierzonych efektów. W przypadku ich mierzalności wskazane jest określenie zestawu mierników, służących opomiarowaniu strategii. Elementy te stanowią podstawę ułatwiającą zrozumienie strategii, lepsze podejmowanie decyzji i kształtowanie public relations strategii, a przede wszystkim umożliwiają usystematyzowaną ewaluację strategii. Na potrzeby ewaluacji elementy te musiały zostać wyeksponowane, nierzadko z trudnościami

Ogólna ocena dokumentu strategicznego sprowadza się do przedstawienia zalet i wad tego dokumentu:

Zalety

- Dokument zawiera dobre dopasowanie celów i działań do ustawowych zadań powiatu.
- Cele i działania są mocno osadzone w środowisku lokalnym i realiach przyrodniczych, ekonomicznych i społecznych, szczególnie w odniesieniu do rynku pracy i edukacji, usług

zdrowotnych i bezpieczeństwa publicznego, aktywności mieszkańców i organizacji pozarządowych, promocji turystyki.

- W niektórych działaniach podejmuje się aspekt aglomeracyjny (nie we wszystkich).
- Zróżnicowanie podmiotów odpowiedzialnych za realizację działania oraz podkreślenie silnego partnerstwa w realizacji działań (instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych).
- Mocne akcentowanie dużej i odpowiedzialnej roli mieszkańców i środowisk lokalnych we wdrażaniu Strategii (partycypacja społeczna).
- Różnorodność działań nieobligatoryjnych, nie mieszczących się w katalogu zadań ustawowych samorządu powiatowego.
- Łączenie działań obligatoryjnych – wynikających z przepisów prawa oraz nieobligatoryjnych – dodatkowych, wykraczających poza obowiązkowe zadania Powiatu
- Trafność formułowania głównych celów i sposobów ich realizacji.

Wady

- Struktura logiczna Strategii jest nie w pełni nowoczesna. Dokument jest mało przejrzysty, o zbyt silnej hierarchizacji, rozbudowanych celach (strategicznych, szczegółowych i operacyjnych) oraz zbyt dużej liczbie działań, które przyjmują niejednokrotnie charakter jednostkowego zadania (np. remont konkretnego obiektu) zamiast programu działań.
- Poziom szczegółowości Strategii nie jest jednakowy. Utrudnia to prosty i jasny odbiór Strategii jako dokumentu wskazującego najważniejsze działania, cele i sposoby ich realizacji.
- Nieusystematyzowany i mało przejrzysty jest opis działań strategicznych, nie zawsze formułowany w Strategii jasny cel działania, jego zakres i sposób realizacji, zakres działań bywa niespójny z nazwą działania.
- W opisie działań strategicznych nie wszędzie wskazuje się konkretnych ich realizatorów, zarówno w strukturach samego Starostwa Powiatowego, jak i jednostkach mu podległych,
- Nie zawsze wskazuje się jednoznacznie na partnerów współrealizujących Strategię, jak i inne instytucje bądź organizacje działające w powiecie inne jednostki samorządu terytorialnego (miasto Poznań, gminy powiatu).
- Wśród współrealizatorów Strategii rzadko wymienia się samych mieszkańców, którzy swą aktywną postawą mogą przyczynić się do realizacji działań, mimo ogólnych zapisów o uspołecznieniu Strategii.
- Brak jednoznacznych wskazań w Strategii źródeł finansowania realizacji działań.

- W większości działań nie określono sposobów ich opomiarowania, brak informacji o wskaźnikach służących mierzeniu efektywności ich realizacji.
- Zapisy niektórych działań się dublują, co sugeruje że mogłyby być one realizowane łącznie.
- W wielu przypadkach występuje powierzchowność zapisów celów i realizacji działania, często bez uzasadnienia działania (np. w oparciu o zapisy ustawowe).
- Brak wskazań co do prostych i skutecznych narzędzi komunikacji społecznej, w szczególności w zakresie uzyskiwania opinii i uwag mieszkańców.

Szereg dostrzeżonych mankamentów dokumentu strategicznego może skutkować utrudnieniami w jego realizacji. Do podstawowych zaliczyć należy:

- Brak wskazań źródeł finansowania zadań utrudnia szacowanie kosztów a tym samym mierzenie ich efektywności.
- Brak opomiarowania działań utrudnia ich jednoznaczną ewaluację.
- Brak określenia efektów realizacji strategii utrudnia jej stały monitoring przez jednostki wykonujące.
- Brak jednoznacznego wskazania realizatorów Strategii powoduje różny stopień identyfikowania się pracowników Starostwa Powiatowego z zapisami dokumentu.

6.2. Ocena realizacji Strategii

Na podstawie przeprowadzonego badania ewaluacyjnego całościowa realizacja Strategii została oceniona na 4,7 – dobry plus (w skali od 1 do 5). Jest to miara statystyczna, średnia ocen 66 działań strategicznych. Spośród realizowanych działań najlepiej oceniony został cel strategiczny II i III – średnia ocen 4,9 oraz cel IV – nota 4,8. Niższe noty uzyskały działania celu I, co jak zapisano w uzasadnieniu wynika głównie z uwarunkowań zewnętrznych. Powyższe oceny dotyczą głównie stopnia realizacji działań strategicznych, a nie jakości pracy jednostek realizujących strategię. Ewaluacja bierze pod uwagę uwarunkowania zewnętrzne, które w ostatnich latach miały wpływ na realizację strategii.

W przypadku większości działań powiat realizuje zadania obligatoryjne, zapisane w ustrojowej ustawie o samorządzie powiatowym oraz w ustawach „okołoustrojowych”. Warty zaznaczenia jest fakt, że 8 działań na ogółem 66 ma charakter fakultatywny (głównie w dziedzinie kształtowania i ochrony środowiska przyrodniczego). Te działania z reguły otrzymały niższe noty końcowe. Sam fakt podjęcia zadań, które nie leżą w bezpośredniej

kompetencji powiatu oznacza wyjście poza standardowe działania, co należy uznać za bardzo pozytywny trend.

Powiat w przypadku prawie połowy działań (30) jest jedynym ich realizatorem, w 23 partnerem a w przypadku 13 jednostką wspierającą. Najwięcej współrealizowanych i wspomaganych przez Powiat działań mieści się w III celu strategicznym, związanym z usługami zdrowotnymi, integracją społeczną a przede wszystkim bezpieczeństwem publicznym.

W blisko połowie działań (31) ich finansowanie odbywa się wyłącznie ze środków własnych Powiatu. W przypadku 33 działań, ich realizacja opiera się zarówno na funduszach własnych jak i zewnętrznych. Duży udział środków zewnętrznych daje powiatowi możliwość działań na szerszą skalę i z większymi nakładami finansowymi.

Na 66 działań, w 48 z nich realizacja jest pełna (założenia są w 100 % realizowane). W pozostałych przypadkach realizacja jest częściowa, co wynika z etapowania działań, uwarunkowań prawnych, zmian organizacyjnych, względnie późnego podjęcia działań. Część z nich przewidziana jest do pełnej realizacji w 2012 lub 2013 roku.

Mimo bardzo dobrej oceny realizacji wielu działań, zwraca się uwagę na możliwość ich udoskonalenia. Przedstawiono rekomendacje w stosunku do 25 działań na łącznie 66. Najwięcej propozycji (16 działań) odnosi się do zmiany zakresu działania (jego zawężenie lub rozszerzenie), 4 działania rekomenduje się do połączenia a 4 do modyfikacji ich nazwy. Szczegółowe rekomendacje zawierają ewaluacje poszczególnych działań w rozdziale 5.

W wyniku przeprowadzonej ewaluacji realizacji Strategii Powiatu Poznańskiego formułuje się następujące wnioski końcowe:

1. Strategia zawiera gruntowną diagnozę społeczno-gospodarczą i prawidłowe wnioskowanie strategiczne.
2. Zasadniczo cele obowiązującej Strategii odpowiadają potrzebom. Działania zapisane w Strategii są trafne i dostosowane do potrzeb silnie zurbanizowanego powiatu poznańskiego.
3. Działania zapisane w Strategii realizowane były prawidłowo i efektywnie, stosowano reguły prawa zamówień publicznych, pozyskiwano zewnętrzne dofinansowania na ich realizację, aby obniżyć udział środków własnych.
4. Zdecydowana większość działań zapisanych w Strategii jest całościowo lub częściowo realizowana.

5. Bardzo dobrze i dobrze oceniono postępy w rozwoju (rozbudowie i remontach) infrastruktury drogowej i podstawowej infrastruktury zdrowotnej, edukacyjnej i sportowej.
6. Stosunkowo słabo oceniane zostały programy związane z kształtowaniem i ochroną środowiska przyrodniczego. Na ocenę końcową wpływ mają ograniczenia prawne tych działań oraz wąski zakres kompetencji powiatu w tej sferze.
7. Realizacja strategii rozwoju przyczyniła się znacząco do poprawy stanu dróg powiatowych.
8. Realizacja strategii przyczyniła się do poprawy stanu i struktury rynku pracy, przede wszystkim poprzez działania racjonalizujące szkolnictwo zawodowe oraz działania w zakresie zapobiegania bezrobociu.
9. Znaczną uwagę poświęcono realizacji obszarom rozwoju społeczeństwa obywatelskiego i turystyki. W tym ostatnim zakresie zastosowano współczesne podejście produktowe, odchodząc od modelu promocji atrakcji (walorów) turystycznych. W realizacji należałoby działania te zintegrować w skali całej aglomeracji poznańskiej (produkty metropolitalne)
10. Dla przyciągania nowych inwestorów w powiecie ważne jest rozszerzanie oferty edukacyjnej szkół kształcących na potrzeby lokalnego rynku pracy.
11. Realizacja strategii rozwoju przyczyniła się znacząco choć nie wyłącznie do poprawy sytuacji różnych grup mieszkańców powiatu, zarówno wg wieku, stopnia aktywizacji zawodowej jak i stopnia wykluczenia. Szczególny postęp odnotowano w sferze usług zdrowotnych, opiekuńczych oraz na polu integracji społecznej.
12. W wyniku realizacji strategii podnosi się poziom bezpieczeństwa publicznego oraz odnosi się postępy w zakresie podnoszenia kwalifikacji służb pożarniczych.
13. W wyniku realizacji strategii organizowane są liczne imprezy kulturalne i sportowe, poszerzające ofertę turystyczną i podnoszące jakość tych usług w gminach powiatu.
14. Wysoko należy ocenić sposób świadczenia usług administracyjnych mieszkańcom promocję krajową oraz współpracę międzynarodową powiatu. sygnalizuje się potrzebę zwiększenia zakresu elektronicznej obsługi mieszkańców i ich promocję.

Dowodem potwierdzającym pozytywną ocenę realizacji Strategii są wysokie pozycje w rankingach Związku Powiatów Polskich. W rankingu tym punkty przyznawane są za osiągnięcia w 10 kategoriach, ściśle związanych z wdrażaniem programów strategicznych:

1. Działania proinwestycyjne i prorozwojowe
2. Rozwiązania poprawiające jakość obsługi mieszkańca

3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego
4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego (0-1400 pkt.);
5. Umacnianie systemów zarządzania bezpieczeństwem informacji
6. Promocja rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia i pomocy społecznej
7. Wspieranie działań na rzecz społecznej gospodarki rynkowej
8. Promocja rozwiązań ekoenergetycznych i proekologicznych
9. Współpraca krajowa i międzynarodowa
10. Działania promocyjne

Wśród powiatów leżących w sąsiedztwie dużych miast, Powiat Poznański, od początku organizowania rankingu regularnie znajduje się w czołówce corocznych zestawień a od 2006 niezmiennie zajmuje pierwsze miejsce (tylko w grupie powiatów Metropolitalnych). Świadczy to o silnej pozycji rankingowej, będącej efektem dobrej kondycji powiatu, wysokiego standardu świadczonych usług a także o staranności w przygotowywaniu dokumentacji konkursowej przez administrację i władze powiatu.

Pozycja rankingowa Powiatu Poznańskiego wśród powiatów leżących wokół 10 największych polskich miast w latach 2006-2010

Powiat	2006	2007	2008	2009	2010	
	miejsce	miejsce	miejsce	miejsce	miejsce	pkt
bydgoski	143	142	158	196	214	1370
toruński	172	166	184	37	40	16963
gdański	181	173	195	217	217	1335
kartuski	126	135	153	179	209	1445
nowodworski	117	335	195	182	106	4201
bieruński - lędziński	138	137	152	228	217	1335
mikołowski	174	173	188	81	110	4060
krakowski	166	148	68	89	75	8500
wielicki	191	183	197	128	151	2410
lubelski	207	193	206	241	242	995
świdnicki	200	193	123	257	250	910
łódzki wsch.	136	135	153	166	220	1260
pabianicki	82	90	125	125	168	2160
zgierski	127	131	217	250	253	895
poznański	8	8	17	11	8	28300
goleniowski	145	61	36	73	86	6979
gryfiński	183	172	190	224	246	940
policki	75	79	89	87	109	4125
stargardzki	23	15	19	33	69	9420
legionowski	103	108	33	98	129	3210
miński	98	104	131	175	153	2371
otwocki	113	121	136	94	62	11931
piaseczyński	182	171	187	56	68	9555
pruszkowski	156	152	161	152	187	1805
warszawski zach.	157	108	127	96	142	2745
wołomiński	158	138	160	135	172	2070
średzki	116	114	120	181	199	1555
trzebnicki	208	194	212	259	260	785
wrocławski	200	187	208	64	177	1980

Źródło: zestawienie własne na podstawie danych Rankingu ZPP

7. Wnioski i rekomendacje

Strategia Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006-2013 jest dokumentem na bieżąco diagnozowanym (kolejne ewaluacje i monitoringi) i mimo upływu czasu w większości aktualnym. Strategia jest dokumentem trafnym a przez to konsekwentnie realizowanym, choć wdrażanym w zależności od uwarunkowań, głównie zewnętrznych, z różną intensywnością.

Generalnie słabą stroną aktualnej Strategii Powiatu są mało precyzyjne zapisy co do określonych instrumentów jej wdrażania, monitoringu i ewaluacji. Strategia ma być przewodnikiem do podejmowania decyzji i alokacji zasobów. Słabości leżące po stronie struktury i zapisów dokumentu są jednak rekompensowane na ogół bardzo dobrą jej realizacją. Misja i wizja strategiczna Powiatu Poznańskiego są wciąż aktualne. Jednak zawarte w wizji określenie dotyczące pozytywnego oddziaływania dynamicznego wzrostu liczby ludności na środowisko i usługi komercyjne (a tym bardziej publiczne) nie wydaje się osiągalne w tej perspektywie czasu. Nie wydaje się też właściwe szczególnie w odniesieniu do zmian środowiskowych, z uwagi na pewną sprzeczność w obu zjawiskach. Proces suburbanizacji, widoczny w ostatnich latach na terenie powiatu poznańskiego polega na nie nadążaniu rozwoju infrastruktury drogowej i technicznej oraz usług publicznych i komercyjnych za szybkim rozwojem demograficznym i przestrzennym.

Dobrze, że w wizji rozwoju Powiatu pojawia się kwestia jego otoczenia i odniesienie do całości aglomeracji poznańskiej. Mimo to słabo akcentuje się potrzeby integracji na poziomie aglomeracji w poszczególnych działaniach. Taka potrzeba istnieje w wielu dziedzinach od transportu i ochrony środowiska, przez usługi społeczne na promocji kończąc. Mało uwagi poświęca się w strategii kwestiom integracji zarządzania aglomeracją poznańską jako całościowym organizmem wielkomiejskim, zgodnie z tendencjami procesu metropolizacji. Usprawiedliwione to jest późnym podjęciem działań integracyjnych w aglomeracji (od 2007 r., a praktycznie od 2010 r.), co ważne właśnie z inicjatywy Starosty Poznańskiego.

Powyższe wnioski skłaniają do następujących rekomendacji dla dalszych działań samorządu powiatowego:

1. Powiat Poznański konsekwentnie powinien realizować swoją politykę rozwoju w oparciu o średnioterminowe dokumenty strategiczne. Dzięki strategicznemu planowaniu samorząd powiatowy może dokumentować i analizować środowisko w którym się znajduje i działać w sposób racjonalny i przewidywalny oraz może

poszukiwać czynników i trendów, które wpływają na sposób prowadzenia działalności.

2. Z uwagi na kończący się okres procesu strategicznego 2006-2013 nie zaleca się drastycznych zmian w dokumencie, którego elastyczność pozwala na kontynuację wdrażania celów i działań strategicznych.
3. Modyfikacja strategii nie powinna dotyczyć celów strategicznych, zmiany w niewielkim stopniu mogą odnosić się do celów szczegółowych i operacyjnych.
4. Modyfikacjom mogą natomiast ulegać konkretne działania.
5. Zmiany w aktualnej strategii powinny dotyczyć konkretyzacji niektórych zapisów oraz dostosowania ich treści do nazwy działań i odwrotnie, połączenia niektórych działań oraz ich przesunięcia do właściwych pod względem merytorycznym celów.
6. Wyniki przedstawionej ewaluacji powinny stać się podstawą do opracowywania już w 2013 r. założeń do kolejnej Strategii Rozwoju Powiatu na lata 2014-2020, uwzględniającej aktualne uwarunkowania prawne, czynniki rozwoju: wewnętrzne i zewnętrzne oraz obecne i przyszłe tendencje rozwoju powiatu.
7. Zachodzi konieczność skorelowania zapisów strategii powiatu z zapisami Strategii Metropolia Poznań 2020. Działania na tym polu, skądinąd już przez powiat częściowo realizowane, powinny zostać sprecyzowane i perspektywicznie określone w kolejnej, nowej strategii.

Strategia Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006-2013 powinna zostać poddana końcowej ocenie w 2013 r. Wyniki końcowej ewaluacji powinny mieć podstawowe znaczenie dla formułowania zapisów nowej strategii na okres 2014-2020. Ponadto władze samorządowe powinny poinformować mieszkańców powiatu o wynikach realizacji tego dokumentu. Przekazywanie informacji będzie ważnym elementem w tworzeniu korzystnego klimatu wokół podejmowanych, tak bieżących jak i długofalowych decyzji. Dyskusja nad ewaluacją, przyjmowanie wszelkich uwag i sygnałów płynących od mieszkańców, organizacji i gminnych władz samorządowych oraz uwzględnienie wszystkich możliwych do realizacji postulatów przyczyni się do stworzenia dobrej, kolejnej strategii powiatowej.

W ostatnim czasie zauważalna jest jednak aktywność zarówno w gminach Powiatu jak i w mieście Poznaniu oraz w skali całej metropolii, polegająca na tworzeniu nowych strategii (miasto Poznań przyjęło nową strategię w 2010 r., Stowarzyszenie Metropolia Poznań w 2011 r.). Strategie te są odpowiedzią na zmieniającą się sytuację społeczno – gospodarczą i uwarunkowania prawne oraz finansowe funkcjonowania samorządów terytorialnych w aglomeracji poznańskiej.

Wykaz źródeł

Literatura

1. Biuletyny Powiatu Poznańskiego, 2006-2011, Starostwo Powiatowe w Poznaniu,
2. Bryson J.M., 2004, Strategic Planning for Public and Nonprofit Organizations. A Guide to Strengthening and Sustaining Organizational Achievement, Jossey-Bass , (3 wydanie),
3. Ekiert K., 2004. Ewaluacja w administracji publicznej: funkcje, standardy i warunki stosowania, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa,
4. Górniak J., 2007. Ewaluacja cyklu polityk publicznych, w: Ewaluacja funduszy strukturalnych – perspektywa regionalna, red. Stanisław Mazur, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, Kraków,
5. Kaczmarek T., 2005. Struktury terytorialno-administracyjne i ich reformy w krajach europejskich. Bogucki Wydawnictwo Naukowe. Poznań,
6. Kaczmarek T., Mikuła Ł. (red). 2011. Strategia rozwoju Aglomeracji Poznańskiej. Metropolia Poznań 2020. Centrum Badań Metropolitalnych. 2011. Poznań. 1-146,
7. Kaczmarek T., Mikuła Ł., Nowak J., Wójcicki M. 2011. Założenia i proces budowy strategii rozwoju aglomeracji poznańskiej. Metropolia Poznań 2020. Biblioteka aglomeracji poznańskiej. 2011. Bogucki wydawnictwo Naukowe. Poznań,
8. Olejniczak K., 2007. Teoretyczne postawy ewaluacji ex-post, w: Ewaluacja ex-post. Teoria i praktyka badawcza, red. Agnieszka Chaber, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa.
9. Strategiczne zarządzanie miastem. W teorii i praktyce urzędu miasta Poznania (red. Kożuch B., Kochalski C.). Monografie i Studia Instytutu Spraw Publicznych Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie. Nr 7/2011. Kraków,
10. Teoria i praktyka badawcza, red. Agnieszka Chaber, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa,
11. Transport w aglomeracji poznańskiej, 2010, Grabowski W., (Red.), Biblioteka Aglomeracji Poznańskiej. Nr 8, Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań,
12. Turowski B., Zawicki M., 2007. Funkcje, etapy, metody i narzędzia ewaluacji, w: Ewaluacja funduszy strukturalnych – perspektywa regionalna, red. Stanisław Mazur, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, Małopolska Szkoła Administracji Publicznej, Kraków,
13. Worek B., Perek-Białas J., 2008. Ewaluacja w administracji publicznej, materiały szkoleniowe przygotowanie w ramach projektu: ABC ewaluacji – profesjonalizacja małopolskich jednostek samorządu terytorialnego, FRDL Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji, Kraków 2008 r.

Akty prawne

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym
2. Ustawa z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych

3. Ustawa z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych
4. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o transporcie drogowym
5. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
7. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty
8. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami
9. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
11. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
12. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
13. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
14. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym
15. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju
16. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne
17. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska
18. Ustawa z 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody
19. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko
20. Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach
21. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze
22. Uchwała nr 1767/2009 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dnia 20 maja 2009 r. w sprawie zatwierdzenia dokumentu „Monitoring Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006-2013.
23. Uchwała nr 586/2009 Zarządu Powiatu w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie zatwierdzenia dokumentu „Monitoring Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006-2013.
24. Uchwała nr XX/152/III/2008 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 25 czerwca 2008 r. w sprawie zatwierdzenia dokumentu pn. „Ewaluacja Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006-2013.

Dokumenty

1. Działania Powiatu Poznańskiego w latach 2009-2010 na rzecz promocji i ochrony zdrowia w ramach wieloletniego „Programu zdrowotnego Powiatu Poznańskiego na lata 2009-2013“
2. Ewaluacja wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006-2013

3. Monitoring Strategii Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006-2013
4. Powiatowy program wspierania edukacji uzdolnionych dzieci i młodzieży oraz wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
5. Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Poznańskiego na lata 2007-2010
6. Program wspierania edukacji w Powiecie Poznańskim
7. Program zdrowotny Powiatu Poznańskiego na lata 2005-2008
8. Program zdrowotny Powiatu Poznańskiego na lata 2009-2013
9. Statystyki Zespołu Profilaktyki Społecznej Wydziału Prewencji Komendy Miejskiej Policji w Poznaniu za lata 2006-2011
10. Strategia Rozwoju Aglomeracji Poznańskiej – Metropolia Poznań 2020, Centrum Badań Metropolitalnych UAM, 2011
11. Strategia Rozwoju Powiatu Poznańskiego na lata 2006 – 2013
12. Strategii Promocji Powiatu Poznańskiego na lata 2010-2015
13. Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Aglomeracji Poznańskiej, Centrum Badań Metropolitalnych UAM, 2012
14. Rankingi zawodów deficytowych i nadwyżkowych w Powiecie Poznańskim w latach 2006-2011
15. Raporty „O bezrobociu absolwentów szkół ponadgimnazjalnych Poznania i Powiatu Poznańskiego” w latach 2006-2011
16. Roczne sprawozdania PCPR w Poznaniu za lata 2006-2011
Roczny Program Współpracy Powiatu Poznańskiego z Organizacjami Pozarządowymi.

Załącznik 1
Syntetyczna ocena działań strategicznych